

o.a.  
cld contra rgd contra cld  
ccc fanmail  
kunst met een echte k

extra: roofdrukje

# DE ZWARTE

hfl 1,50

nr. 48

blad voor de oerknal

derde jaargang

5 febr



Groningen.  
16-1-86.  
Aan de mensen  
van de Zwarte,  
wij hebben besloten om  
de Zwarte nr. 47 (30 dec. '85)  
niet te verkopen n.a.v. het  
artikel op pag. 8, 9 en 10  
"Brusselse Korrespondentie/  
Heilige Belgen".  
Dit soort counterpropaganda  
staat lijnrecht tegenover  
onze ideeën.  
Slagericht.

**KOLOFON**

Voor anderhalve piek kun je de Zwarte kopen bij Ruward de Rooie Hond koffiehuis Blau Madam Mikmak en andere erkende kraakkafees in Den Haag de Rooie Rat in Utrecht het Fort van Sjako in A'dam Alarm Manifest de Wereldwinkel de PSP en overal waar het verkoopt in Leiden Verder in de Rooie Arnhemmer in Delft bij de Wereldwinkel het kraakkafee en het CLD in Rotterdam bij de Kritiese Boekhandel en van Gennep

Kopy naar postbus 10233 Den Haag of naar de Bijstand Buitenom 213 Den Haag of CLD aan de Vliet in Delft of infowinkel Alarm Korte Mare 24 Leiden of Macula Lage Boskoop 56 Boskoop of Jongerenbeweging Turfmarkt 123 Gouda of Kritiese Boekhandel in Rotterdam of Angora in Haarlem

De drukkerij is nog steeds de Bijstand Buitenom 213 Den Haag De samenstellers zijn via de postbus en alleen s woensdags via de telefoon (070-892098) te bereiken Abo's door bezorgers langsgebracht kosten f 12,50 per tien nummers postabo's en instellingen dubbel tarief Politieke gevangenen niets Geld te storten op giro 3442401 tnv de Zwarte Leiden en svp startnummer van abo vermelden

**INHOUD**

- 2 kolofon varia
- 3 eld contra rgd contra eld
- 5 eld flip
- voorburg en delft en kraken
- 6 bloed op de stoep
- 6 '7 villa dintel
- 8 vuurspuwersters tegen sexueel geweld
- cape canaveral
- 9 terrorisme verklaard
- 10 CCC fanmail
- roofdrukje
- 16 claudia w.
- 18 klaus staecks ideeën over kunst
- 20 onkruit vergaat niet
- 22 anti militaristische varia
- 23 poezie
- 24 agenda

# CLD kontra RGD kontra CLD kontra

Hallo, we zijn er nog steeds en geven in het volgende artikel een overzicht, voor sommigen misschien ten overvloede, van wat het CLD is en WAAROM het VOLGENS EIGENARESSE ontruimd moet worden en WAT we ERAAN doen.

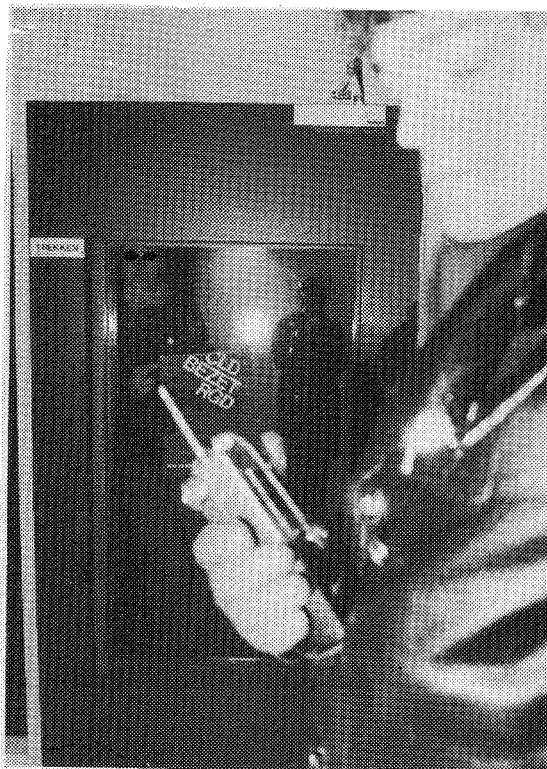
## CLD toen

Dinsdag 12 juni 1984 werd het voormalig Christelijk Lyceum Delft gekraakt. Het stond een half jaar leeg en was aardig ten prooi gevallen aan vernielingen. Langer uitstellen van de kraak had onvermijdelijk sloop van het CLD opgeleverd. Vrijwel al het glas lag er uit, zink van de daken, waterleiding eruit gesloopt en één gymzaal totaal uitgebrand. CLD is eigendom van de Rijks Gebouwdienst (RGD), een club ambtenaren die alle overheidsgebouwen beheren. Het complex bestaat uit een villa, 2 in de jaren 40/50 aangebouwde vleugels, serie noodlokalen, gymzaal, sportvelden en riante schoolpleinen en tuinen. Dit gelegen langs het water (de Vliet tussen Delft en Den Haag) in de gemeente Rijswijk levert een complex waar je flink op stand woont. Het eerste wat ons na de kraak te doen stond was de noodzakelijke reparaties uit voeren en plannen maken voor de toekomst van het CLD.

## CLD gaat

Zomer '84 werd besteed aan het uitvoeren van de noodzakelijke reparaties. Vanaf die tijd is de structuur ontstaan van het CLD zoals het nu funktioneert. Er ontstond woonruimte voor 20 à 25 mensen al dan niet verdeeld in woongroepen, laswerkplaats, autowerkplaats, 6 ateliers, oefenruimte voor bands, moestuin, paddestoelenkwekerij, huiskafé, vergaderruimte, teaterzaal, doka/zeefdrukruimte, 2 podia en expositieruimte. (Benefiet)feesten werden georganiseerd voor o. a. De Zwarte Britse Mijstakers, Bontkracht 1-jarig bestaan etc. Tento's georganiseerd met o. a. BKR-werk en Jan Wisse. De wekelijkse vergo's ontstonden, waar o. a. over het pand, kraken, anti-militarisme, seksisme, drugs wordt gediskussieerd. Een pand waar wij volgens eigen plannen en in eigen beheer een invulling aan gaven. Een pand ook van jonge mensen die voor het grootste deel nog nooit eerder in een kraakpand hebben gewoond. Een pand ook met bonzen en ex-bonzen, huisuitzettingen etc. Maar al met al blijft er toch een pand over met bewoners en gebruikersters die elkaar blijven stimuleren, prikkelen om actie te ondernemen met het pand en naar buiten toe. Verlies van het CLD zal betekenen dat onze regio één van van haar grootste panden kwijt is met alle beperkingen vandien. Vooral de laatste tijd staat het CLD in

het nieuws met de op handen zijnde ontruiming. Behalve akties bezetting, kladderen, plakken is het CLD ook bekend geworden door optredens van de CLD-houseband, CLD-film en andere meer ludieke en komies



melige activiteiten. Een pand met meerdere gezichten en dat zal ook zo blijven, ontruiming of niet.

## RGD kontra CLD

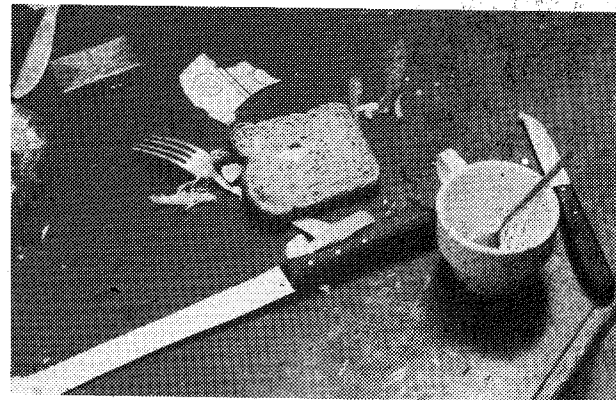
Dat het CLD gekraakt was bleef bij de RGD natuurlijk niet onopgemerkt. In oktober '84 al schrijft de RGD in een interne brief dat ze moeten gaan zoeken naar een bestemming. In september '84 word opverzoek van ons en de buurt de uitgebrande gymzaal gesloopt. RGD staat smullend te kijken als hierbij ook een gedeelte van de noodbouw instort. Verdere sloop konden we alleen vermijden door met veel mensen op de daken te gaan zitten en het dreigen met geweld. Zomer '85 heeft de RGD een bestemming gevonden. Slopen van het CLD om aldaar een nieuw BVD-kantoor te bouwen. Hiervoor vragen ze een sloopvergunning aan die overigens nooit afgegeven wordt. Wat later moet het CLD opslag worden van BB-troep en nu dus tijdelijke opslag van BKR-kunst (Rijksregeling Beeldende Kunst). Vanwege interne verhuizingen van overheidsdiensten (Hoge Raad naar voormalige Koninklijke Bibliotheek en BKR-kunst uit voormalige bieb naar CLD) is de ontruiming v/h CLD onvermijdelijk geworden zo laat landsadvokaat den Hertog ons op 12 sept '85 weten. En wel voor de inhoud van 44 containers van 2x2x2m. Eind sept vindt ons eerste gesprek met de RGD plaats waarna we 12 dagen

krijgen om een haalbaarheidsonderzoek te maken. Op 15 nov vindt het tweede gesprek plaats met als uiteindelijk resultaat het kort geding van 14 jan '86.

## CLD haalbaar

Na ons eerste gesprek met de RGD stonden we dus voor de taak om in 12 dagen een haalbaarheidsonderzoek te maken. Op de 12<sup>e</sup> dag was het af en gingen we het met veel muziek en ophef aanbieden bij de RGD en den Hertog. Het haalbaarheidsonderzoek bestaat uit 6 verschillende varianten om tot legalisatie v/h CLD te komen. Variërend van variant 1 waar het CLD door gemeente Rijswijk moet worden aangekocht en de bewonersters/gebruikersters het gaan huren tot variant 6 waarin het CLD als getollereerde vrije jongen moet worden gezien met als berekeningsmethode de rekensom van ellebogen, kruiwagens, gebrek aan skrupules etc. Ook wordt in het onderzoek aangetoond dat het opknappen v/h CLD en geschikt maken voor opslag, de RGD meer gaat kosten dan elders huren of het in containers te laten zitten. Na het tweede gesprek met de RGD bleek dat ze ons aan het lijntje hadden gehouden. Ze wensten niet serieus op het onderzoek in te gaan omdat ze het onwaarschijnlijk achtten dat gem. Rijswijk zou willen meewerken en dat opslag elders te duur zou zijn.

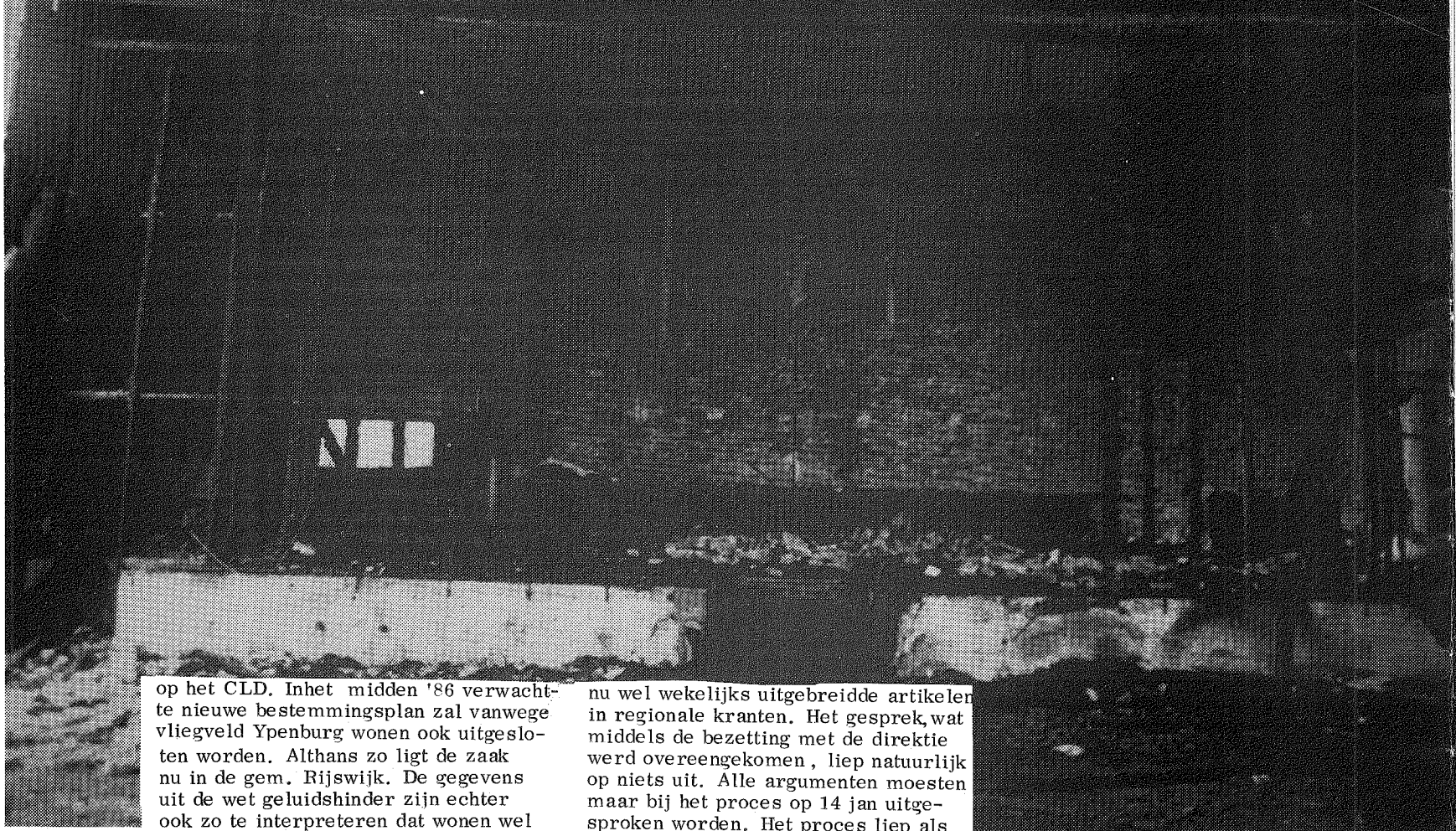
Het is echter maar de vraag of gemeente Rijswijk niet wil meewerken. In de Delftse Courant van dinsdag 21 jan '86 staat geschreven dat Rijswijk toch denkt over koop v/h CLD-gebouw, volgens zeggen van loco-burgemeester W. van der Ende, en dat de zaak nogmaals in het kollege van B&W besproken zal worden. Dit standpunt is te danken aan



de uitvoerige informatie die wij en klein links aan de gemeente verstrekt hebben en de mogelijke angst van Rijswijk voor openbare ordeverstoring als er een ontruiming komt. Rijswijk heeft ook aan de RGD voorgesteld om het kort geding uit te stellen om tot nader overleg te komen. De RGD heeft dit afgewezen. Al met al toch opmerkelijk voor een gemeente met overwegend VVD'ers. Probleem bij het CLD t.n.v. legalisatie is ook het bestemmingsplan. Volgens het nu nog geldende bestemmingsplan is zowel wonen als opslag niet

# RGD kontra CLD kontra RGD kontra

# CLD kontra RGD kontra CLD kontra



op het CLD. In het midden '86 verwachtte nieuwe bestemmingsplan zal vanwege vliegveld Ypenburg wonen ook uitgesloten worden. Althans zo ligt de zaak nu in de gem. Rijswijk. De gegevens uit de wet geluidshinder zijn echter ook zo te interpreteren dat wonen wel mogelijk wordt en dat realiseert Rijswijk zich ook terdege.

## CLD kontra RGD

Na al dit gedonder werd het hoog tijd om in aksie te komen, want als onze argumenten niet gehoord worden dan maar op een andere manier. Vond er al eerder een klad aksie bij de RGD plaats en een kunst-bunkerinbraak van ABOK, uit solidariteit op dinsdag 7 jan, werd door ongeveer 50 mensen, verdeeld in een binnen- en buitenploeg, het RGD-kantoor aan de Schenkade 50 te Den Haag bezet. Eis was: geen ontruiming v/h CLD, met als ondersteunende argumenten, -wonen/werken een hogere prioriteit heeft dan opslag, -de RGD alternatieven heeft, -er een betaalbare woonruimte in het huidige CLD mogelijk is, - opslag elders voor de RGD niet duurder is dan op het CLD, -kunst er niet is om opgeslagen te liggen, maar om gezien te worden.

De bezetting liep volgens plan, op wat misgelopen afspraken na en het op pakken van 6 mensen vanwege vermeende diefstal en inbraak in vereniging, die na twee uur weer werden vrijgelaten. Door de bezetting is het CLD flink in het nieuws geraakt en staan er

nu wel wekelijks uitgebreide artikelen in regionale kranten. Het gesprek, wat middels de bezetting met de directie werd overeengekomen, liep natuurlijk op niets uit. Alle argumenten moesten maar bij het proces op 14 jan uitgesproken worden. Het proces liep als verwacht. Het diende voor rechter Offers die de pleidooien van den Hertog, onze advocaat Ton Visser en één van ons half slapend volgde en geen acht sloeg op de verkrampde uitroepen uit het publiek, toen den Hertog z'n slijmerig betoog hield. Stapels katten waren er wel omdat het kort geding van Amok na het onze kwam. Dinsdag 28 januari doet de rechter uitspraak, maar daar valt niks van te verwachten, gezien voorgaande ervaringen. Geëist heeft den Hertog dat er binnen 10 dagen, na tekening v/h vonnis, ontruimd moet worden. Maar of dat ook werkelijk zal gebeuren is nog maar de vraag.

## CLD nu

Duidelijk is al wel dat we het pand niet vrijwillig zullen verlaten. Hoe onze plannetjes er precies uitzien verklappen we natuurlijk niet in het openbaar. Is de uitspraak v/h kort geding negatief dan gaan we het aantal aksies opvoeren met als climax de ontruiming. We zijn ook nog steeds bezig de gemeente Rijswijk te bewerken, want afzijdig blijven is er wat ons betreft niet bij. Verder zijn we mensen in den lande aan het voorlichten dmv. tentoonstelling, CLD-houseband, film en bladen als bluf! en natuurlijk de zwarte. Er verschijnt binnenkort een oproepaffiesje om tot ak-

sie over te gaan en te komen op de dag v/d ontruiming. Jullie horen nog van ons en verzin maar iets als het geding negatief is. Groetjes C L D, Delftweg 81, Rijswijk tel. 015 - 136202 (voor alarmlijst).



CLD kontra RGD, kontra CLD kontra RGD kontra CLD kontra RGD kontra CLD kontra RGD kontra CLD kontra .....

# RGD kontra CLD kontra



## CLD FLIP

CLD heeft het kort geding dus verloren. Hoewel verwacht moest er toch nog aardig wat drank aan te pas komen om de vieze smaak weg te werken. Hierna zijn we maar aan het werk getogen om de ontruiming voor te bereiden. Ontruiming kan plaats vinden vanaf Donderdag 6 februari. Of het dan ook echt gebeurd op die dag is afhankelijk van de opstelling van de gemeente Rijswijk. Zij hebben de mogelijkheid de ontruiming uit te stellen b.v. vanwege mogelijke openbare ordeverstoring op de dag van ontruiming, of uit humanitaire overwegingen omdat de ontruimingstermijn zo kort is. Wij lobbyen ondertussen vrolijk verder bij de gemeente Rijswijk om tot aankoop over te gaan. Ik weet niet of de Zwarte al uit is voor Zaterdag 1 februari, maar dan is er om 15.00 uur een vergadering op het CLD over alles wat met de ontruiming te maken heeft. Wanneer de preciese datum van ontruiming is weten we nog niet maar we zullen jullie zo goed mogelijk op de hoogte houden en let op aankondigingen zoals stencils en posters.

groetjes CLD, Delftweg 81  
Rijswijk  
015-136202

ps hulp en barikademateriaal kunnen we ook goed gebruiken. Elke dag zijn we aan het werk na het gemeenschappelijke ontbijt om 10.00 uur.

## Kraken en Voorburg deel 3.

Dinsdag 28 januari om half elf was er weer een kort geding, dat Wim Bosman, de eigenaar van het pand Parkweg 40-40 a, had aangespannen.

Deze keer hadden we wel een advocaat, Ton Visser, die een goed verhaal had over de activiteiten van de eigenaar. Wim Bosman is de bezitter van zo'n 40 panden in Voorburg, waaronder de halve Herenstraat. Al zijn panden zijn over verschillende BV's verdeeld waaronder Wim Bosman Promotions BV, Forum Vastgoed BV, Wim Bosman Onroerend Goed BV en zo meer. Verkocht heeft hij de laatste jaren weinig, slechts enkele procenten van het geheel en daarbij zitten dan ook nog enkele overhevelingen van de ene naar de andere BV.

Daarbij komt dat een aantal panden in een verschrikkelijk slechte staat verkeert door veel achterstallig onderhoud.

Tijdens de zitting werden de rechter foto's aangereikt van panden waarbij dit duidelijk te zien was (is!).

Ton toonde aan dat Bosman gewoon een ordinaire speculant is.

De rechter luisterde met groeiende belangstelling. De advocaat van Bosman, de "heer" Lokhorst, compleet met kakstem, hield in vergelijking met Ton maar een

slap betoog. Het was duidelijk dat hij maar weinig ervaring op kraakgebied heeft. Het lukte hem niet eens om een spoedeisend belang aan te tonen.

De rechter, de heer Offers, zei dat hij voor beide partijen maar weinig respect had, maar dat hij wel een vermoeden had hoe de uitspraak er op dinsdag 4 februari uit zal komen te zien, aangezien Bosman zijn spoedeisend belang niet aan had kunnen tonen.

Winst voor ons dus! Het was ook wel leuk dat het hele zaaltje vol zat met mensen die ons ondersteunen, terwijl Bosman slechts zijn advocaat en één medestander had meegenomen.

Op de Parkweg zit iedereen weer vol plannen en energie. Na een wat depressieve periode waarin twee bewonersters naar elders zijn verhuisd, zijn er weer twee nieuwe mensen bijgekomen.

We hebben berekend dat we het pand kunnen huren en willen beneden een vredeswinkel beginnen, wat in overeenstemming met het bestemmingsplan is. Daarvoor is wel, o.a. financiële, ondersteuning nodig.

Daarom zijn we bezig met het oprichten van de "Stichting Vredeswinkel Voorburg", waarover je in de volgende Zwarte meer kan lezen. Met dit soort dingen moet je in Veurbeurg nu eenmaal de wegen der wet bestrompelen, anders kom je er niet.

Wordt vervolgd,

een burgerlijke  
groet uit het dorp der dorpen,  
F-kollektief.

## ELIZA DORUSSTRAAT 30-32 delft

Vrijdag 10 januari werd er weer eens een kraak gezet. Alle voor- tekenen wezen er op dat het een doodnormale kraak zou worden. De huizen stonden keurig 3 maanden leeg, de voorkraak was geslaagd, de eerste keer dat de kit langs kwam wenste ze ons succes en wij zaten ons al behoorlijk te verkneuteran over de woninkjes. Maar helaas grondzaken kwam onze dag verpesten.

De twee arbeidershuisjes zijn namelijk van de gemeente. Ze zijn aangekocht toen de bewoners vertrokken (naar een ander gemeentepand, want dan kunnen zij eisen dat de huizen aan de gemeente verkocht moeten worden). De huizen worden zeer goedkoop gekocht en later voor minstens het dubbele weer doorverkocht (winst: 15.000 tot 20.000 gulden).

De politie had dus grondzaken geëvraagd en daarvandaan kwamen twee kwijballen die begonnen over een koopkontraat en onderhandeling. Kortom we moesten maar zo snel mogelijk weggaan. Wij kennen dat soort flauwekul al jaren, we hadden genoeg ervaring met grondzaken in het westerkwartier, waar een verschrikkelijk wanbeheer werd gevoerd ten aanzien van de stadsvernieuwing, dus zeiden wij: laat dat kontraat maar even zien. Wij zouden dan gefrustreerd weliswaar, zon-

der mokken weggaan. Maar de heer van grondzaken kon dat niet doen, zei hij, want dat waren privé-zaken en dat was toch niet nodig. Dat bleek later ook wel, want de politie nam het zonder slag of stoot aan en begon met ontruimen. Wij hadden het ze niet erg moeilijk gemaakt, de deuren waren enkel op slot gedraaid, dus lagen we na wat glasgerinkel op straat.

Op straat gebeurde er een paar vervelende dingen. We hadden ons in twee groepen verdeeld, een in het ene huis (met 15 mensen) en in het andere huis zaten maar twee mensen. Zij werden in het huis, tijdens dat de kit binnen viel ingerekend. Op grond van vernieling, verzet bij arrestatie en belediging van de kit. Alleen dat laatste kan misschien waar zijn. Affijn, buiten stond de grote groep, die zonder problemen naar buiten was gekomen, en zij zagen de twee arrestanten aan komen. Een beetje duven en trekken volgde hierop. Wij boos, kit boos, scheld partijen over en weer. Het liep uit de hand toen een van ons een agent wou slaan, hij werd ook gearresteerd. Even later trapt iemand tegen een politieauto en wordt ook gearresteerd. Zo iets hadden we nog nooit mee gemaakt in delft, vier arrestanten en agenten die zonder controle van de hoofdagent er op los mogen ram-

men bij een arrestatie. Dat laatste was wel erg duidelijk, de hoofdagent keek genoegzaam toe, terwijl "zijn" jongens vier van "onze" jongens arresteerde.

Alsof het nog niet genoeg was begonnen de pikkiés op het buro te zeiken over foto's, omdat geen van de vier hun naam wou geven.

Dus moesten zij allen op de polaroid. Iedereen protesteerde natuurlijk, daarom vindt men het schijnbaar nodig om geweld te gebruiken bij het nemen van foto's, kelen werden dicht geknepen, haren werden er bij bossen dicht getrokken en later zagen we onze vrienden terug met nogal wat schrammen op hun gezicht. Dat zullen wel mooie fotos geworden zijn.

Al met al is er behoorlijk wat ongeoorloofd politie geweld gebruikt. Het lijkt er op of ze ons een lesje mochten leren, na de hetze in de Delftse Post over een aktie bij de voorstraat (9 dec) is dit een logische zet in de richting van kriminalisering van de delftse krakersters. Laten we hopen dat deze ontwikkeling zich niet doorzet want het heeft geen zin om onnodig geweld te forceren. Het ging ons tenslotte alleen om het te zien krijgen van een koopkontraat, wat toch een vrij normale zaak is bij wederzijds wantrouwen.

# AMSTERDAM IS BLOED OP DE STOEP ...

21-1, 10 uur 's ochtends vertrokken we met een busje richting Amsterdam. Inzittenden: acht mensen, twee ratten en een hond. Toevallig wisten we dat er ontruimd ging worden in de Staatsliedenbuurt. Kotsmisselijk kwamen we in Amsterdam aan want de vering van het busje was niet al te best en de bochten waren scherp. We renden eerst naar een bakker en toen gingen we op weg. Na eerst een stuk verkeerd te hebben gelopen kwamen we uiteindelijk aan in de Groen van Prinstererstraat. Zo'n 30 mensen stonden een beetje te koukleumen voor het pand. Over de straat waseen spandoek gespannen: "Geen ontruimingen-Geen geweld". In de Rioolrat was het gelukkig lekker warm en gezellig. Rond 1/2 zou de politie gaan ontruimen. We zouden geweldloos blijven om te laten zien dat het ook anders kan. Om te laten zien wie hier eigenlijk gewelddadig is. ONTRUIMEN IS GEWELD! De politie zei open kaart te spelen want ze werden doodziek van die verhalen die de ronde deden over eerdere ontruimingen... Om een uur of 1 verlieten we de Rioolrat. Van achter de bar werd geschreeuwd: "Peace brothers!" Nu stonden we met ongeveer 200 mensen in de Groen van Prinstererstraat. Sirenes loeiden en de wijkagent was er ook al. Als even later de hoofdinspekteur + begeleiding ons toe wil spreken wordt hem te verstaan gegeven om op te rotten. Dan komt de ME, deels in vredes tenue, deels volledig uitgerust. Ze

hebben net de video "They called him a bulldozer" gezien. Ze sluiten de straat af en wij haken in. Tegen twee uur beginnen ze ons één voor één los te rukken. Dat betekent dus: Benauwde hoofden, ellebogen in je zij, iemand, iedereen staat op mijn tenen, sjaals worden aangetrokken, ik voel dat mijn jas scheurt en weg ben ik. Langzaam maar zeker slinkt het aantal mensen voor het pand en groeit het aantal achter de ME linies. Dan, zonder enige aanleiding, klinken regelmatig de bevelen: "Gebruik wapenstok! en 5 seconden later "Stop wapengebruik!" Er vallen gewonden. Op de hoek zit een meisje met een bebloed hoofd, een jongen wordt weggedragen, blauwe ogen... Twee gewonden? Laat me niet lachen!

Als uiteindelijk iedereen voor het pand weg is probeert de kit het gebarrikadeerde pand in te komen. Dat duurt twee cirkelzagen. Het pand is ontruimd... Goed, we waren geweldloos en zij niet. Aan onze kant zijn veel gewonden gevallen en aan hun kant niet. Wij hebben gelijk, zij niet. Maar het pand is wel ontruimd net als de Schaepmanstraat en de ontruimingen zullen gewoon doorgaan. Van Thijn is tevreden want politie en krakersters hebben zich aan de "afspraken" gehouden. Ja slaap maar lekker Edje! We gaan door, want wij zijn groot en jij bent klein, tot er niets meer van je over blijft. Hoe dan ook!



In perceel 'De Drie Vloekjes' waar zich de Haagse volkshuisvestingsplaag zich nestelt, zijn al ettelijke misselijke beslissingen genomen, maar wat er januari '86 uit de bus kwam rollen slaat werkelijk alles; de bewoners en gebruikers van 'Villa Dintel' moeten plaats maken voor een autosloper.

Volgend verhaal speelt zich af in de Haagse Rivierenbuurt, waar buiten het fort Lamgroen en 'Villa Dintel' nauwelijks gekraakt wordt.

Ter verduidelijking enige voorgeschiedenis. Rond de eeuwwisseling bouwde bierbrouwerij 'De Drie Hoefijzers' een brouwerij, een loods met een (gedeeltelijk overkapt) terrein, een portierswoning met daaronder stallen voor de paarden.

Later werd bijbehorende woning (zie foto) gebouwd. De brouwerij heeft gedraaid tot in de jaren '30 en is later naar Brabant verhuisd. H. Bergers' houthandel kocht de villa+terrein en de grote loods werd van brouwerij omgebouwd tot houtzagerij.

Zoals op de foto is te zien heeft het huis twee voordeuren. De linkse (Zwetstraat 1) gaf toegang tot het kantoor van de houthandel en de rechtse tot het woonhuis (Dintelstraat 42), waar de directeur woonde. Eind jaren '70 ging het slechter met de houthandel (de eigenaar) en het bovenhuis moest verhuurd worden.

## VILLA DINTEL

Het terrein werd nauwelijks meer gebruikt en, zoals verwacht, is de houthandel niet lang daarna failliet gegaan. Bewoners trokken weg en het terrein raakte vervalten. Een huurster is moederziel alleen met haar babytje achtergebleven (begin jaren '80); zij had een vaag huurkontraat met de houthandel. Ze woonde op de bovenste verdieping, in het torenkamertje en omliggende kamers.

Juni '84 kocht de gemeente voor de som van 1½ miljoen het kompleks Dintelstraat 42/Zwetstraat 1-3-5, met nog geen wezenlijke plannen. Het huurkontraat van vrouw+kind bleef gelden, maar toch is ze niet veel later weggegaan. Mensen uit de buurt scharrelde rond, haalden het zink van de daken (loods, portierswoning ed.) zo vertelde ze.

Nadat ze was vertrokken is de villa (ook wel genoemd het Paleis) dichtgetimmerd, waarbij, zoals gewoonlijk, de waterleiding werd meegenomen. Niets rechtvaardigd het dichttimmeren en de leegstand van, wellicht het mooiste pand van De Haag. Waarvoor de gemeente dan ook nog eens 1½ miljoen voor had neergeteld. Zelfs het koude blauwe breekijzertje wist dat.

Januari '85 kwam ik door een ongeval zonder woonruimte te zitten. Af en toe bezocht ik een vriend, die een kamer huurde om de hoek van de Dintelstraat en zo zag en hoorde ik van de leegstand. Enkele dagen later kraakte die vriend en ik het huis, waar we beiden zouden gaan wonen. De kraak verliep soepel en geruisloos, omdat we maar met zijn tweeën waren. Na de kraak besloot die vriend er toch niet te gaan wonen en zo verzeilde ik in dezelfde toestand als de laatste huurster. Ze is op bezoek geweest in die begintijd. Ze kon het huis toch niet echt vergeten. Ze bleek hetzelfde te hebben als wat bij mij begon te groeien: een grote adoratie voor het pand. Ze bleef echter altijd maar vijf minuten praten, want ze was bang voor alles wat met kraken te maken had.

Vreemd was het om alleen door het huis te lopen, om slechts een deel te bewonen (en de neiging te onderdrukken om elke kamer in te richten), om met twee katten over het terrein te dwalen en te fantaseren wat er met de ruimte gedaan kon worden.

Ik bleek niet de enige die het pand wilde kraken. Zo kreeg ik een club heavy principiële

## KOP: VILLA DINTEL

krakers op de stoep, die vertellen het pand al drie maanden te evalueren in hun woongroep in de Basarstraat. Ze dachten nota bene dat ik een kraakwacht was en ik moest maar vertrekken. Ze kenden mijn gezicht niet, dus ik zou wel niet in de Haagse kraakwereld thuis horen. Bahbahbah. Dit is mijn derde pand en ik kraak enkel om te wonen en zeker niet om het kraken. Met veel moeite heb ik ze weg gekregen.

De Dintelstraat begon te groeien. Er kwamen meer mensen bijwonen (niet te veel) en er kwam een sleutelruimte, atelierruimte, de portierswoning werd in gebruik genomen door een beeldhouwer met grote metaal-objekten, er is een oefenruimte gekomen. Oktober '85 kwam er plotseling een dagvaarding (dat wil zeggen spoedeisend belang voor de eigenaar, de gemeente). Er zou een overeenkomst zijn tussen Güntermoor, een sloper, en de gemeente. Dit bleek niet zo te zijn, laat staan dat er spoedeisend belang was. Güntermoor had zelf niet zo'n trek in de Dintelstraat, de omwonenden waren tegen de komst van een sloopbedrijf en wilden dan liever de krakers laten zitten.

De uitspraak van de rechter was, dat als er een kontrakt tussen Güntermoor en de gemeente aan ons zou worden getoond, dat wij dan een maand later weg zouden moeten zijn. Niemand verwachtte dat het kontrakt door zou gaan en Güntermoor had zelf meer trek in een lapje grond onder het Schenkviadukt.

Güntermoor bezit een aantal huizen in de Maasstraat, waarbij een rijtje waar hij in de achtertuin nu zijn auto's sloop. Die huizen verhuurt hij. De rest van de huizen in de Maasstraat heeft de gemeente net gerenoveerd en ze worden nu door de gemeente verhuurd. De gemeente wil dolgraag ook de huisjes van Güntermoor in het bezit krijgen om van de Maasstraat het paradepaardje van de toch al zo verpauperde Rivierenbuurt te maken.

Nu is het verplaatsen van het sloopbedrijf van de Maasstraat naar de Dintel/Zwetstraat natuurlijk geen oplossing. In de Zwetstraat wonen ook mensen naast het terrein. Zo'n sloopbedrijf moet



naar de Binckhorst, of, naar mijn smaak, midden in het Benoordenhout, Wassenaar of Voorburg worden neergepletterd.

In de ochtend van de 6de juli '85 gebeurde er iets verdachts in de villa. Om zes uur 's ochtends stond er plotseling een onbekend figuur in mijn slaapkamer. Toen hij zag dat er iemand was rende hij weg. Later zag ik dat hij de Zwetstraatduer had opengebrouwen en wat rondgesnuffeld had. Ik dacht hem eerst te herkennen van on (matige) uitgaansleven in onze stad, maar dat bleek hij bij navraag niet te zijn. Nu (ik heb al te veel voorgeschiedenis verteld) heb ik eindelijk gehoord wie die insluiper was. Samen met het nieuws dat er nu (januari '86) toch een kontrakt (ruil?) tussen Güntermoor en de gemeente is. Ik verdenk de gemeente ervan Güntermoor een paar ton ekstra te hebben gegeven.

Er is één tegemoetkoming aan de buurt: er moet een hoge muur gebouwd worden aan de kant van de Zwetstraat, waar nu een doorganghek staat. Het is zeer waarschijnlijk, dat Güntermoor het braakliggende olieterrein naast ons terrein (ook onlangs aangekocht door de gemeente) erbij krijgt om dan zijn autootjes naast de spoorbaan in de Dintelstraat in en uit te laten rijden. Dit olie-

terrein was vroeger eigendom van Avia en staat op de top 10 van de meest vervuilde grond in Nederland. Aan dit terrein grenzen tuintjes, met daarnaast huizen. Het zal heel gezellig worden met die autosloperij daar, reuze gezellig.

Over die insluiper: dat blijkt de rayon-agent te zijn geweest, die leuk even de deur intrapte om te kijken wat er nu in het huis gebeurde. Deze man heet KEES VAN CASTRICUM, verbonden aan het bureau Huygenspark. Ook bekend van het inhakken op demo's. En het voorval op 4 mei '84, de dodenherdenking aan de Paralelweg. Er was angst dat de Centruumpartijaanhang een tegendemo zouden houden. Mankracht van de politie werd op de been geroepen, waaronder Van Casticum. En terwijl er een zwijgzame dodenherdenking werd gehouden, haalde hij wat punk-uitziende figuren uit de massa en begon ze in elkaar te trappen. VAN CASTRICUM, een agent met duidelijke fascistische ideeën en fascistisch gedrag. VAN CASTRICUM, naast het bewuste insluipen, ook straks betrokken bij de ontruiming van de Dintelstraat.

Het is duidelijk dat de gemeente zijn uiterste best doet om de zaak stil te houden: zelfs het Buurtberaad Rivierenbuurt wist nog van niets. Vandaar dit stukje voor 'De Zwarte'!

### DE ZWARTE WAT VERTRAAGD ..... DE DRUKKERIJ WAT VERBOUWD !!!

In Zwarte 47 werd aangekondigd aan de trouwe lezertjes dat nr. 48 twee weken later zou verschijnen dan normaal vanwege een verbouwing in de drukkerij. Die twee weken waren helaas iets te optimistisch, maar met veel zweet, wat bloed en een enkele traan is de verbouwing én de vernieuwing van de drukkerij nu zover dat er weer doorgedraaid (letterlijk en figuurlijk) kan worden.

Op de foto's zie je onder andere het binnen slepen van de nieuwe A2-pers. We hopen hiermee de kwaliteit van het drukwerk wat te vergroten, ook van de Zwarte dus. Als dit nummer er beter uitziet dan moet dat dus gelukt zijn.

En verder zien we wel weer verder.



de jongens en meisjes van het bijstandsteam.

# VERKLARINGEN

## WATERINGEN

Videorama is een internationaal bedrijf dat 99% van alle pornovideo's distribueert. De omzet is 30 miljoen per jaar, iets wat hopelijk nu wat vermindert zal zijn. De nederlandse vestiging te Wateringen is namelijk op mysterieuze wijze in rook opgegaan.

Deze uitslaande woede is een protest tegen het produceren van vrouwen gereduceerd tot een sexueel produkt. Een produkt gemaakt door en voor mannen, een produkt dat voldoet aan de verlangens van mannen. Iets waarmee gehandeld kan worden, een objekt dat geen waarde op zich heeft dan alleen wat mannen ervan gemaakt hebben: gecodeerde, stereotype, dode lichamen waarop zich met hun trotse erekte kunnen ontladen.

Het genot is exclusief voor de man, want de vrouw bestaat niet, alleen als produkt van het uitslopende "werk" van de man. Zelfs vrouwelijke orgasmes bewijzen slechts zijn technische vaardigheid. Door pornovideo's wordt deze overheersende fallische sexualiteit nog eens bevestigd.

Met deze daad weer ruimte voor vrouwen die niet in een vormpje gegoten hoeven te worden. Vrouwen die genieten van haar sexualiteit met of

## CAPE CANAVERAL

Lieve kinderen,

De angst voor de dood, voor het moment dat ik en mijn mede-astronauten uit elkaar gescheurd zullen worden, is nietig in vergelijking tot mijn wil te leven. En al zal mijn leven nog maar kort zijn, deze laatste maanden beleefde ik zo intens en met zoveel kracht dat het mij nu moeilijker lijkt als een "energieke, vlotpratende" vrouw jullie op aarde te hypnotiseren met bullshitpraatjes over het verschil tussen een w.c. van de Challenger en die bij jullie thuis dan, heel simpel, het symbool van hun droom de aarde vanuit de hemel te dikteren op te blazen!

Op het moment dat je dit leest, heb ik de Challenger doen exploderen. Mijn les is niet die van Reagan en Bush. Ik heb hard moeten vechten om uiteindelijk de vrijheid te ver-

zonder man of vrouw. Van zichzelf een bodemloze put vol welbehagen van waaruit gegeven kan worden zonder berekening of zonder uitgeput te raken. Een compleet lichaam in konstante beweging, noch maagd, noch moeder of hoer, gewoon levend.

Met deze daad meer ruimte voor mannen die hun waarde niet aan hun relatie met vrouwen afmeten, die niet meer overheersend en tegelijkertijd afhankelijk willen zijn, maar op zichzelf, met elkaar, voldoende. Een protest tegen de onmiddellijke beschikbaarheid voor de lust van mannen dat door de video's gesuggereerd wordt.

"Het wordt tijd om te vernietigen wat ze mij als schoonheid hebben aangesmeerd, het wordt tijd om de schoonheid van de vernietiging te begrijpen: mijn ervaringen is vertrouwen, de ervaring in haat, de haat in energie om te zetten."

Direkte aktie spreekt duidelijker dan woorden.

Vuurspugersters tegen sexueel geweld.

krijgen als eerste eenvoudige maatschappijlerares de ruimte in te worden geschoten. Ik heb me laten persen in een keurslijf van Reagans vlag, maar dadelijk kilometers hoog van hooghartigheid zal mijn ademen de stof doen scheuren. Ik verwacht niet dat de ellebogen van de plantjes, wat mijn mede-astronauten zijn, bestand zullen zijn tegen onze terugkeer op aarde.

Ik hoop dat jullie kunnen begrijpen dat mijn les vanuit de Challenger geen betere had kunnen zijn dan deze. Als je weet dat er in de Derde Wereld heel wat kinderen van de hongersnood gered hadden kunnen worden voor het geld wat de Challenger gekost heeft, dan kan je misschien begrijpen dat jullie droom van Reagan's vrede en wolkenmoed er in feite één is van onderdrukking en machtswellust. Ik hoop dat de schok jullie wakkerschudt en dat mijn begrafenis niet in rouw gedompeld zal worden.

Christa McAuliffe, Concord, New Hampshire



De bio-medici hebben zich op het fenomeen terrorisme gestort, en dat levert dol-komiese lektuur voor een koude wintermaand op. De heren wetenschappers hebben eerst 6 bladzijden nodig om het begrip terrorisme te definiëren en komen uiteindelijk tot de konklusie, dat terrorisme in ieder geval gewelddadig gedrag is. En waarom mensen toch zulke dingen doen, moet worden onderzocht, want "the state of an individual, the potential terrorist, has relevance for the stability of society". De wetenschappers krabbelden eens achter hun oren, staarden naar het plafond en begonnen na te denken. "Wat we ook verzinnen, het moet wel wetenschappelijk klinken", opperde de één. "Ja, natuurlijk", zei de ander, "dus laten we beginnen met een paar bestaande theorieën, dan laten we zien, dat we ons in de literatuur van dit onderwerp verdiept hebben". En ze vonden wel vier theorieën over terrorisme: er was een theorie die beweerde dat terroristen gewoon rationeel zijn, denken dat dit middel het beste is om hun doel te bereiken. Iemand anders had eens bedacht dat frustratie tot agressie zou leiden, dus terroristen waren gefrustreerd. Er was er ook eens een systeem-theorie bedacht: onevenwichtigheden in het sociale systeem zouden terrorisme veroorzaken. En tenslotte had ene mhr. Marx ook nog eens iets verteld over revoluties en zo, en die zijn best wel terroristies te noemen. Toen kwamen de wetenschappers op het lumineuze idee om ook de subkultuur te bekijken, waaruit de terroristen voortkwamen. Na een partijtje navelstaren kwamen ze tot de konklusie, dat terroristen voornamelijk voor zich zelf een excuus zochten voor hun geweldadige uitspattingen, en daarom maar de staat of het systeem de schuld gaven. De wetenschappers begonnen er plezier in te krijgen, en vonden al snel nog een verbijsterende stelling: "not all terrorism is left-wing!". En dan nu een paar karaktertrekjes en zo van extreemrechtse terroristen, besloten de wetenschappers en fantaseerden er op los: 1) een ambivalente houding

tov. autoriteit, 2) een slecht en gestoord inzicht in de maatschappelijke realiteit, 3) gehecht aan konventionele gedragspatronen, 4) emotioneel afgesloten voor de gevolgen van hun persoonlijke axies, 5) verstoorde seksuele identiteit en moeilijkheden met rolpatronen, 6) wantrouwend, magies en stereotiep denkend, 7) destruktief, 8) niet echt intelligent, 9) wapens hebben de rol van fetisch en gewelddadige subkulturele normen worden aanbeden. "Zullen we even dat onderzoekje van Hubbard over vliegtuigkapers overschrijven, dat scheelt weer even een paar bladzijden", dachten de wetenschappers. Want vliegtuigkapers bezitten heel speciale kenmerken: 1) geweldadige, alcoholiese vader, 2) fanaties religieuze moeder, 3) seksueel verlegen, timide en passief. Hun eerste seksuele kontakten hadden ze met vrouwen die wel 2 tot 20 jaar ouder waren en ook nog eens de agressor waren, 4) jongere zusje die de vliegtuigkapers in spé moesten beschermen, 5) weinig bereikt in het leven, financieel en geestelijk failliet en sowieso een bijzonder beperkt leervermogen.

Na al deze hersen-aerobic zijn de geleerden nog lang niet uitgepraat. Want zij konstateren tot hun grote schrik, dat het terrorisme zich als een ziekte verspreidt. Dat werkt volgens hen ongeveer zo: de media zorgen ervoor, dat er contact tot stand komt tussen de "drager" (terrorist) en de "gevoelige populatie" (de potentiële terroristen). Al reeds agressieve personen worden namelijk nog véél erger als ze iets geweldadigs zien of horen. Terroristen in spé hebben altijd al agressieve attitudes gehad. Ze zijn langzamerhand knap gefrustreerd geraakt, zien dan iets terroristies op de tv, denken dan 'krijg de kanker, dat wil ik ook'

# TERRORISME VERKLAARD

en zoeken vervolgens de geborgenheid (lekker warm) van een terroristengroepje (je weet wel, van die affiniteitsspelletjes en zo). Wat voor de wetenschappers in ieder geval als een paal boven water staat is, dat de hersens van de gemiddelde terrorist niet helemaal werken zoals god het ooit bedoeld had. "Nog iets te weinig voor een boek", stelt de één een beetje teleurgesteld vast. "Als we nou nog wat aanbevelingen en mogelijke oplossingen er bij doen, dat werkt meestal wel". Dus: terrorisme kan bedreigend zijn, als er paniek op grote schaal ontstaat. Teveel angst laat mensen maffe dingen doen, en dan klapt de sociale orde in elkaar. De overheid moet er dan ook altijd voor zorgen, dat er genoeg mediese hulp en opvang beschikbaar is. Bedrijven en instellingen in risikogebieden moeten zich voorbereiden op mogelijke terroristiese axies, en dat soort situaties vast een keertje simuleren (daar schijnt al een handboek voor geschreven te zijn) en een losgeld-verzekering af te sluiten. Ook het bewapenen van personeel, meer bodyguards en meer gepantserde auto's worden aanbevolen. Maar terreur helemaal voorkomen, hoe doe je dat? Door er voor te zorgen, dat niemand meer gefrustreerd en agressief wordt, en dus iedereen in staat moet zijn haar of zijn politieke doelen op vreedzame wijze te bereiken. Maar ja, dat kan natuurlijk niet. Enigzins spijtig stellen de wetenschappers vast, dat het censureren van de media of het oppakken van politieke dissidenten, om hun her-

sens chemies te laten reinigen, niet zo'n populaire oplossing is in democratiën. Dus het blijft enigzins behelpen. "Weet je wat" stelt de ene wetenschapper aan de andere voor, "als jij dit nou gaat uittypen, dan flans ik effe een mooie inleiding inelkaar, met veel maatschappelijke relevantie er in en zo, en de aanbeveling, dat verder onderzoek dringend gewenst is, misschien krijgen we dan wel een opdracht van de overheid". En beiden gingen blij naar bed.....

GEEN

ONZIN



In de Zwarte 47 worden onder de titel Brusselse korrespondentie de CCC ervan beschuldigd banden met extreem-rechts te hebben, een instrument van reaktionaire kringen te zijn. Ene Jan Capelle zou daarvoor de bewijzen hebben geleverd. Samen lijken ze misschien de suggestie te wekken dat...., maar wie de "bewijzen" afzonderlijk toetst, zal moeten vaststellen, dat ze geen van allen waterdicht zijn, sommigen insinuerend, enkelen totale onzin.

- \* Dat minister van justitie Gol mogelijke CCC-leden eerder wilde oppakken dan de kit, kan net zo goed aangeven dat hij om een "succes" tegen de CCC zat te springen.
- \* Dat een woning, die door Action Directe gebruikt wordt, door de kit wordt geschaduwd zonder dat tot arrestaties wordt overgegaan, zegt wat over de methodes van de kit, niets over de AD.
- \* Dat de AD gefiltreerd zou zijn door de kit wordt wél beweerd, maar waar zijn de bewijzen/aanwijzingen?
- \* Dat mensen, die door Carette bezocht zijn, problemen met de kit kregen (iedereen?), zegt over Carette hoogstens, dat de kit hem allang op de hielen zat.
- \* Dat Carette zogenaamde Duitsers op bezoek had, die Frans bleken te spreken, zegt niets.
- \* Dat Carette uit een rechts milieu komt slaat nergens op. Is een politieke overtuiging soms genetisch vastgelegd?
- \* Dat hij als drukker eens voor een Brusselse taalpartij heeft gedrukt, waarvan ook een racist (toen al?) lid was, zegt op zich niets. Was het bv. een kommersjelle drukkerij?
- \* Dat een politiebron beweerde dat Carette nooit zal worden opgepakt omdat ie over "een grote

paraplu" beschikt, kan waar zijn; Carette is desondanks opgepakt, een paar dagen later.

- \* Dat rond dezelfde datum als de aanhoudingen in Namen van Carette e.a. ook een inval bij een nazi plaatsvond, hoeft niets te betekenen.
- \* Dat verschillende doelen van de CCC van tevoren gewaarschuwd werden of zelfs nattigheid voelden, zegt niets over banden met de geheime dienst. Als je de CCC-verklaringen leest en hun werkwijze (meer gelijksoortige objecten, bv. banken achter elkaar) is zonneklaar wie vroeger of later eraan zal moeten geloven.
- \* Dat het moment waarop de CCC begonnen zodanig uitgekozen is, dat de plaatsing van kruisraketten erdoor zou komen bij de CVP, slaat nergens op.
- \* De verklaringen van de CCC en de mollie + verklaring tegen een bons van de Waalse vredesbeweging geven aan, dat de CCC geen hoge dunk van de vredesbeweging hebben. Hun ondernemingen hebben eerder de vredesbeweging akseptabeler voor de CVP gemaakt. Bovendien gaat deze beschuldiging van de naïviteit uit, dat de Belgische (of bv. de Nederlandse) regering iets in te brengen heeft rond de plaatsing van nieuwe raketten.
- \* Dat de CCC misschien geen vitale delen van bedrijven of instellingen raken, zegt hoogstens dat ze hun doelen nog beter moeten uitzoeken. Toch is de materiële schade zeker niet gering. Om deze reden willen de Belgische verzekeraars zelfs een algehele premieverhoging doorvoeren.
- \* Dat de CCC goed geïnformeerd zouden zijn, spookt al tijden rond. In hun stuk "Konkrete antwoorden op konkrete vragen" geven ze aan, hoe ze aan hun informatie komen:

ondermeer uit het telefoonboek!

- \* Dat de CCC nog geen big shot gericht gelijkwideerd hebben, kan slechts aangeven, dat ze dat nog niet van plan zijn geweest. Dat twee brandweertlieden gedood werden bij een aanslag, lag op z'n minst aan een communicatiestoornis en/of kwade wil van de rijks-wacht. De CCC hebben hun ekskuses aangeboden en hun akties een tijdje stopgezet. Daardoor kon, toen in Luik in het gerechtshuis een jonge advocaat door een bom om 't leven kwam, niemand beweren, dat de CCC erachter zat; ook de rijks-wacht niet.
- \* Dat een aantal mogelijke CCC-leden nu vastzitten op relatief geringe aanklachten, zegt alleen wat over de bewijzen tegen hen en misschien wat over de zorgvuldigheid van de CCC.
- \* Dat een ex-minister niet vervolgd wordt, ondanks dat ie strafbaar is geweest, zegt wat over het kwalijke karakter van justitie in België, maar niets over de CCC. (NB. het proces tegen deze voormalige regeringsleider is net geopend). Bovendien worden de CCC en de FRAP (die medio '85 een paar aanslagen uitvoerden) nog eens op één lijn gesteld met de bende van Nijvel, een mistige aanslag in Luik die niemand ooit aan de CCC of FRAP toeschreef en een of andere gestoorde militair. Bewijzen: geen enkele!
- Sommigen houden zulke laster voor counter-praatjes: door de CCC als rechts-extremisten, politieprovokateurs, geweld-freaks af te doen wordt in hun ogen doelbewust wantrouwen gekreëerd, moeten sympathieën teniet worden gedaan. Steeds wanneer verzet geboden wordt door de heersende machten getracht dit verzet te kriminaliseren en de mensen erachter als gewetenloze

## OVER DE CCC



terroristen, gevaarlijke gangsters voor te stellen, om zo het verzet te isoleren (iets wat niet alleen tegen gewapende groepen als de CCC wordt ingezet, maar ook tegen de kraakbeweging - zie alle hetze-artikelen over de Staatsliedenbuurt -, tegen de vredesbeweging - "betaald door moskou" -, tegen de anti-kernenergie-beweging - "gefinancierd uit bankovervallen"-: alles leugenachtige propaganda, waarbij niet ter zake doende aangelegenheden worden ingezet om het verzet:

- in een kwaad daglicht te stellen; zoals het koppelen van de CCC en de bende van Nijvel, Hans Kok en andere arrestanten als junks voorstellen, het voorstellen van politieke gevangenen in de Sovjet-Unie als psychiatrische gevallen, hetzelfde in de BRD, Nicaragua als KZ afschilderen.
- als zinloos en te verwaarlozen af te doen; "geen vitale onderdelen" door de CCC getroffen, verstrekking van lage opkomstcijfers bij demo's door de politie, een paar rad-draaiers achter de rellen in Brixton, Tottenham, Hendsworth en ook in Zürich '80/81.
- te negeren door achterhouden van nieuws; rond de hongerstakingen van politieke gevangenen in de BRD, bij rellen zolang die nog aan de gang zijn, door middel van vaste scenario's afgesproken tussen staat en media.

In "Brusselse korrespondentie" worden de CCC en FRAP ook zonder bewijs in een kwaad daglicht gesteld, als zinloos en te verwaarlozen en wordt er nieuws achtergehouden, namelijk wat de CCC er zelf op de beschuldigingen te zeggen - op een deel ervan gaan ze in; zie RVZ-brochure over CCC en de Knipselkrant.

Maar wat ook duidelijk wordt is, dat de schrijver de staat, de

huidige (wan)orde, het 'rechtse establishment', de (toename van) smeris ook niet ziet zitten. De geuite verdenkingen zijn niet bedoeld om de heersende machten te versterken. Maar ze getuigen wel sterk van de ontkenning van de authenticiteit van de CCC en de FRAP m.a.w. deze groepen worden niet als onderdeel van het verzet, van de totale onrust gezien. CCC en FRAP worden beschouwd als struikelblokken, die het pad van reactie en repressie effenen - wat onze Brusselse korrespondent in het eerste gedeelte van zijn relaas (tot Jan Cappele op het toneel verschijnt) beschrijft.

Dat daarna meteen alles tot één groot komplot aan elkaar gebreed moet worden, doet niets af aan die kritiek, die impliciet op een euvel van groepen als CCC of FRAP, die zo vanuit het niets opduiken, van toepassing is. Vanuit het niets wil zeggen: terwijl gewapend verzet als methode door zeer weinig mensen op dit moment in België als een vooruitgang in de goede richting wordt gezien EN door die groepen zelf er nauwelijks aan gewerkt wordt duidelijk te maken wat de bedoeling is. Weliswaar verschijnen bij elke actie kikse verklaringen en hebben de CCC nog meer geschreven, dit gebeurt echter steeds in een taal, die voor nauwelijks iemand te volgen is; eerder zó moeilijk is, dat ze mensen afstoot ipv. aanspreekt. Je moet al van goede en academische huize zijn, wil je je door zo'n verklaring heen kunnen wurgen. Met groepen, die op andere manier en op andere plaatsen verzet bieden. Door deze anonieme opstelling is het niet zo vreemd, dat ook in radikaal linkse kringen weinig begrip voor de CCC-ers bestaat (sic! typer) en is de gedachte nog minder vreemd, dat de CCC en de FRAP - die heftige reacties van de heersende machten tot gevolg hebben - geen onderdeel van een

breed en bont verzet zijn, maar provokateurs of instrumenten van rechts - een verhaal dat (hoe aan-nemelijk ook) heel lang de ronde doet; niet alleen over de CCC maar ook over de RAF ("elite-wapen van de geheime diensten"), de BR /Aldo Moro - ontwerper van het historisch compromis tussen chr.democraten en communisten - uit de weggeruimd om deelname van de CPI aan de regering te verhinderen), de GRAPO (hoewel antifascistische groepen genoemd, pas na de dood van Franco ontstaan). Allemaal verdachtmakingen die tot doel hebben, tweedracht te zaaien, waarbij de heersende machten hun voordeel hebben. Verdachtmakingen die kunnen bestaan, omdat er zoveel onduidelijkheid bestaat over wat de CCC en FRAP doen en willen (vooral ook door de onzorgvuldige en gelogen berichtgeving in de burgerlijke pers, veelal gedikt door de smeris etc.).

En zo goed als de Telegraaf, Volkskrant of Waarheid geen uitgangspunt kunnen zijn voor een oordeel over een ontruiming of een actie, net zo min kan "iemand die er meer van weet" in de Morgen en de Humo de basis voor een stuk zijn over de CCC, niet in de Zwarte althans. Dat de CCC als alibi worden gebruikt om het staatsapparaat een repressiever uiterlijk te geven en dat rechts uit de CCC politieke munt tracht te slaan - daarover bestaat geen twijfel. Dat de CCC verbonden zijn met de geheime diensten, instrumenten zijn van extreem-rechts, voor deze zware beschuldiging is tot nog toe geen enkel hard bewijs geleverd. Op z'n minst tot dat bewijs geleverd wordt (als het al geleverd zou kunnen worden) moeten de CCC, de FRAP de politieke gevangenen gehouden worden voor wat ze over zichzelf zeggen, nl. groepen/mensen, die net als wij proberen dit systeem eronderuit te halen - misschien op een andere manier, vanuit een andere overtuiging - maar die in ieder geval een minimale solidariteit verdienen, en géén dolkstoot

Regelmatig duiken in de Zwarte verklaringen op van het anti-imperialistische verzet en de RAF. Meestal zijn deze in een taal gesteld die maar moeilijk te volgen is, en wordt er opgeroepen tot abstracte dingen als eenheid in het westeuropese front.

De verklaring die hieronder volgt, is daarom zo goed, omdat zij niet zo afstandelijk en abstract is: Claudia Wannersdorfer (waarover zo met een meer) legt hierin uit hoe ze tot haar politieke visie en het daaruit vloeiende handelen is gekomen. Omdat de oorspronkelijke tekst in spreektaal is gesteld, heb ik hem ook zo vertaald.

Claudia Wannersdorfer werd op 20 januari '85 gewond toen de bom te vroeg afging, die ze samen met Johannes Thimme (in dit stuk Jonas genoemd; hij kwam overigens om bij de explosie) bij een computercentrum in Stuttgart wilde plaatsen. In oktober begon het proces tegen Claudia; ze werd aangeklaagd wegens 'lidmaatschap van een terroristische vereniging', 'deelname aan een springstofmisdrijf', 'ondersteuning van de RAF' en 'poging tot moord'. Intussen is ze tot 8 jaar veroordeeld.

Onderstaand de verklaring die Claudia op 30 oktober bij haar proces aflegde. Ze reageert hiermee op verklaringen van getuigen: een hoofd-zuster en een zuster die les gaf, uit het ziekenhuis waar ze haar opleiding heeft gekregen moeten aantonen dat Claudia altijd al een oproerkraaister was.

' ja, ik zal m'n mening daarover geven, omdat ik daarin een lijn of de voortzetting van het zwartmaken van mij en daarmee van revolutionair bewustzijn zie. want het is niet een poging om mijn verleden of, laten we zeggen, m'n ontwikkeling te rekonstrueren. wanneer hier al zo ver wordt teruggegaan, zoals nu naar de tijd van mijn verpleegsters-opleiding, dan zal ik zelf ook iets over diezelfde periode zeggen.

het was echt niet moeilijk om in het ziekenhuis politiek bewust te worden, de vervreemde structuren daar te leren begrijpen en op den duur te leren begrijpen dat dat maar een gedeelte van de werkelijkheid van het hele maatschappelijke systeem is.

## Von der Revolte zu vom Menschen zu

inderdaad wordt daar voor iedereen, die nog de vaardigheid heeft om z'n ogen open te doen, het sociale engagement vergalt, want hij zal zeer snel vaststellen, hoe de realiteit daar is: de realiteit van een mensenfabriek namelijk, waarin het enige en allesbeheersende doel is de mensen weer geschikt te maken om in het kapitalistisch productieproces prestaties te leveren.

het hele instituut ziekenhuis is vergelijkbaar met een automaat: van boven worden de door vervreemde, afstompende arbeid en vergiftigd plasticvoer ziek geworden mensen er in gegooid, daarbinnen worden hun vermoedelijke latere prestaties berekend, de hoeveelheid medicijnen afgemeten, zodat ze onderaan weer als funktionerend objekt voor het kapitalistische productieproces uitgespuugd kunnen worden.

de totaliteit van het imperialistische systeem, dat in overeenstemming met de voorstellingen van het kapitaal deze fabrieken of reparatiewerkplaatsen organiseert en doorstruktoreert. overeenkomstig zijn ook de machtsverhoudingen binnen het bedrijf. een strakke hiërarchie, bevelsstructuren van boven naar beneden, waarbij ze willen dat je de mogelijkheid om zelfstandig te handelen en te denken kwijtraakt.

je wordt, als je je eraan onderwerpt, zelf tot machine; de zorgen, wensen en behoeften van de patiënten doen er dan niet toe, tellen niet. wat telt is het wrijvingsloze verloop van de ziekenhuisroutine, van een mechanisch proces, opgedeeld in visites, dossiers bijwerken, medicijneutdelen, enz. werken voor de mens is het niet meer; als individuen tellen zij zowieso niet, interessant zijn hoogstens hun organische beschadigingen - dus: long nr.5 of hart nr. 13 moet worden gerepareerd...

wat de hoofd-zuster hier als 'dwars' heeft gekarakteriseerd, was daarom niets anders dan mijn poging, anders te handelen, en m'n poging, op bepaalde rechten te staan, bijv. wat betreft opleidingsmogelijkheden. Na bovenstaande beschrijving, volgens welk patroon het instituut ziekenhuis funktioneert, is het ook duidelijk hoe de opleidingsvoorwaarden zijn. aangezien de hiërarchie in het ziekenhuis heel erg uitgesproken is, hebben de leerling-verpleegsters een positie die vlak boven de schoonmaaksters zit. mensen dus, die het in dit bedrijf zelfs niet waard zijn, aan dezelfde tafel als de anderen te zitten. de leerlingen zijn eveneens onderling ingedeeld, al naar gelang het nivo van hun opleiding; in 'ver', 'nog niet zo ver', wat zich uitdrukte in meer

# ir Revolution — n Machtpolitiker?

of minder privileges, zoals bijvoorbeeld bij begin van de dienst of wisseling van de dienst, wat in het ziekenhuis 'overnemen' heet, er überhaupt bij mogen zijn. dit betekent dus dat je überhaupt geïnformeerd wordt over de specifieke ziektegeschiedenissen, verbanden uitgelegd krijgt, om zo betrokkenheid bij je eigen werk te kunnen creëren. dat is een arbeidsvoorwaarde, die noch in het ziekenhuis, noch ergens anders in het kapitalistische maatschappelijke systeem te vinden is.

andere levensvoorwaarden zijn in dit systeem steeds hoogst verdacht, zo ook voor zijn kleinburgerlijke exponenten, zoals in dit geval de hoofdverpleegster en de zuster die de opleiding verzorgde. wat was er verdacht? wij (want niet alleen ik, maar ook een deel van de klas) hadden het zowaar gewaagd, deze vastgeroeste structuren voor onszelf open te breken, hebben op elke afdeling ons best gedaan de kommandotoon en de drill op te heffen, ten gunste van de solidariteit tussen de leerlingen en in ons handelen tegenover de patiënten.

als zodanig waren wij onrustzaaiers, wij brachten immers iets in - namelijk menselijk handelen - dat het tegendeel is van wat in dit systeem overheersend en bepalend is: het concurrentiedenken, het prestatie- en winstdenken, dat op vereenzaming berust.

daarmee kom ik op het trefwoord 'klote maatschappij', een opmerking die de getuige van mij gehoord zou hebben. 'klote' zijn haar uitwerkingen en de vormen zoals ze tegen de mensen ten uitvoer wordt gebracht: hen tot functies te verminken, de staat, het kapitalisme en imperialisme, dat de mensen onderwerpt, in een systeem van uitbuiting dringt, door dagelijkse hersenspoelingen, probeert, om ze van hun eigen belangen te vervreemden, dus om hun wijs te maken, dat er geen andere realiteit dan deze kan zijn: namelijk die van de imperialistische staat.

daartegen vechten wij. datgene wat de heersenden als normaliteit willen verkopen - hoewel de scheuren al niet meer zijn te overzien - is voor ons uitzonderingstoestand, een oorlog, die voor de winstbelangen van het kapitaal tegen de mensen gevoerd wordt.

terug naar de verklaring. de bedoeling van deze verklaring is gewoon om het zo voor te stellen alsof wij geen precieze voorstellingen en doelen hebben waarvoor we vechten. daarbij past exakt de beoordeeling van mijn uiterlijk, slordig, verwaarloosd, zoals zij vastgesteld meent te hebben. wat blijkbaar 't kenmerk van alle bewuste mensen zou moeten zijn. dat kennen we. kortweg: de kern van dit alles

is, om ons het bewustzijn als vrijdenkende en handelende mensen te betwisten. ook dat kennen we. 't is niets nieuws. omdat de staat moet ondervinden, dat steeds meer mensen zich met de doelen van revolutionaire strijd identificeren, probeert hij deze in een kwaad daglicht te stellen of voor gek te verklaren, zoals bijvoorbeeld bij ulrike, is dit een tamelijk uitzichtsloze onderneming. want dat 't niet werkt, bewijst de realiteit. dit bewijst bijvoorbeeld de solidariteit bij de laatste hongerstaking. de solidariteit dus van veel mensen uit verschillende groepen en bewegingen, die zich met de strijd van de gevangenen verbonden voelden en zo ook met onze revolutionaire doelen.

een kommentaar bij de hongerstaking was, dat de sprong in de ontwikkeling zich bij veel mensen in een hoog tempo heeft voltrokken. Dat was aan de ene kant hun verbazing erover, hoe de aanzetten van een revolutionaire beweging in de breedte opgang deden, en het drukt ook uit, waar de staatschutz nix in te brengen heeft, waar het om je eigen keuze voor deze strijd gaat. daarom was en is het juist ook steeds een strijd voor revolutionair bewustzijn, dat ze in kriminalistische zin niet te pakken kunnen krijgen en wat ook niet dmv. wat voor verklaringen dan ook zoals dat hier gebeurt konstrueerbaar is.

zoals gezegd was dat ook niet bedoeling. het doel was het zwartmaken. dat werd hier ook al met jonas' verhaal geprobeerd, er werd geprobeerd zijn verhaal, hemzelf, gewoon dat wat hem bepaalde, in een kwaad daglicht te stellen en om te draaien. er vielen opmerkingen zoals 'onderwierp zich aan de groep'. bedoeld was de raf. of voor de guerilla 'geworven'. voor de revolutie kan je niet werven, je kunt haar alleen willen. jonas heeft daar jarenlang voor gestreden en wel steeds op de plaats en op het punt dat voor hem het juiste was, waarvan hij wist dat hij daarmee verder zou komen en zodoende ook het hele revolutionaire ontwikkelingsproces - een autonome handelswijze, waaraan elke onderwerping vreemd is. daaruit en daardoor ontstaat een authentiek revolutionair proces waarvan wij de sterke aanzetten gemerkt en beleefd hebben, en in de concrete ontwikkelingsmogelijkheden waarvan wij ons bewegen!

30-10-85

# "Würden Sie dieser Frau ein Zimmer vermieten?"

## deel 1

Staecks ideeën over kunst.

Tijdens de officiële openingsweek van het Dürerjaar 1971 liet de Duitse kunstenaar Klaus Staeck 300 affiches aanbrengen op reclamezuilen door heel Neurenberg. Op het affiche was een afbeelding van Dürers moederportret uit 1514 te zien gecombineerd met de tekst: "Würden Sie dieser Frau ein Zimmer vermieten?".

Het affiche leverde, tegen Staecks verwachtingen in, een grote verontwaardiging op van de kant van het publiek: dagelijks belden er ongeveer 200 verontruste burgers op naar het stadsbestuur om hen die verontwaardiging duidelijk te maken.

In het volgende stuk (dat verdeeld wordt over twee Zwartes) wil ik ingaan op de oorzaken van deze verontwaardiging en de daarmee samenhangende Dürer-kultus. Ook zulle Staecks werkwijze en zijn ideeën over kunst en kunstenaarschap aan de orde komen.

## Klaus Staeck

Staeck werd op 28 februari '38 geboren in de buurt van Dresden. Na zijn schooltijd in de DDR vertrok hij naar de Bondsrepubliek om rechten te gaan studeren in Heidelberg. In 1960 werd hij lid van de SPD en in dat jaar verschenen ook zijn eerste postkaarten. Ook maakte hij propaganda-affiches voor de Heidelbergse studentenverbond. In de jaren tussen 1961 en 1969 bekleedde hij verschillende bestuursfuncties binnen de SPD.

Intussen vestigde hij een eigen advocatuur in Heidelberg en was hij medeoprichter van een tweetal tijdschriften over kunst en politiek. Staeck is zich steeds meer bezig gaan houden met kunst en in 1970 ontving hij zijn eerste prijs, voor sociaal-kritische grafiek, in Berlijn.

In 1971 volgde zijn eerste affiche-actie: door de stadsdienst voor reclameverspreiding liet hij 300 exemplaren van het affiche "Würden Sie dieser Frau ein Zimmer vermieten?" in Neurenberg verspreiden. Deze affiche-actie betaalde hij uit zijn eigen zak. Tevens doet hij, samen met Erwin Heerich en (de onlangs overleden) Joseph Beuys een oproep tegen het naar hun mening te eksklusieve karakter van de Keulse kunstmarkt. (Eigenlijk is dit merkwaardig, daar Beuys behoorde tot de best betaalde kunstenaars van deze tijd en wel degelijk voor een rijke elite werkte. Zo signeerde hij bijvoorbeeld afbeeldingen van zijn eigen werk en liet zich daarvoor duur betalen. Ook Staeck signeert af en toe zijn affiches).

Vanaf 1972 werd Staeck verschillende keren gerechtelijk vervolgd wegens zijn CDU-affiches,

die door rechtse politici als lasterlijk worden beschouwd.

Intussen gaat Staeck door met het maken van verkiezingspropaganda in grafische vorm voor de SPD en met het ageren tegen allerlei sociale misstanden en vormen van onderdrukking. Rondom zijn werk zijn in de afgelopen jaren al heel wat tentoonstellingen georganiseerd, veelal klein, maar altijd met een doel: politieke agitatie.

Het affiche



Het affiche is 84 cm hoog en 59 cm breed. Afgebeeld is Dürers moederportret waarover linksonder de tekst is gemonteerd in rechte, zakelijke letters. Om de afbeelding heen zit een witte rand.

Dürer portretteerde zijn moeder in 1514, het jaar waarin zij, Barbara Dürer, stierf. De tekening is gedateerd. Het is een krijttekening die 42,3 bij 30,9 meet. Gedateerd, maar niet gemonogrammeerd.

Barbara Dürer werd geboren in 1451 en trouwde op 15-jarige leeftijd met de toen 40-jarige vader van Dürer. Ze kregen achttien kinderen, van wie Albrecht de derde was.

Dürer tekende zijn moeder zoals ze eruit zag: oud, lelijk en verzwakte, na meer dan een jaar geweest te zijn. De tekening is het oudst bekende moederportret dat bestaat, pas in de 19de eeuw doet het tekenen van de kunstenaarsmoeder echt opgang. Tot dan toe stonden oude vrouwen steeds voor negatieve zaken als gierigheid of als afbeelding van hekserij, steeds met een morele bijbedoeling, een waarschuwing.

Dürer tekende echter iemand van wie hij hield, zonder morele bijbedoeling. Daarom zou dit portret zowel kwa thema als kwa inhoud beschouwd kunnen worden als een mijlpaal in de kunstgeschiedenis.

Deze manier van werken sloeg slechts op geringe schaal aan, al komen er in de jaren na 1514 een serie tekeningen van leerlingen van Dürer of kunstenaars uit Dürers kring, waarop oude vrouwen naturalistisch zijn afgebeeld.

Staecks werk is bijna altijd gericht op de aktualiteit en sterk geëngageerd. Hij maakt posters, stickers en kaarten tegen luchtvervuiling, de diktatuur in Chili, tegen de bureaucratische ambtenarij en tegen de reaktionaire CDU politici. Hij maakt gebruik van een middel dat altijd direkt en trefend overkomt: de fotomontage.

In een gesprek tussen Staeck, Romain (journalist van het SPD-orgaan "Vorwärts") en Reuther op 14 juli 1973 zet Staeck zijn ideeën uiteen over kunst en politiek en gaat hij in op de ontwikkeling die hem tot kunstenaar maakte.

Staeck is autodidakt. Wat hij wilde was een combinatie tussen zijn politieke ambities, zijn moralistische inslag en zijn 'kunstenaarsneigingen'. Zelf zegt hij dat het hem behoorlijk wat tijd heeft gekost om tot de kunstvorm te komen waar hij zich nu voornamelijk mee bezig houdt: de fotomontage.

Een beslissende faktor in deze ontwikkeling was de kennismaking met het werk van John Heartfield, wiens werk in de jaren zestig opnieuw in de belangstelling stond. Op dat moment kwam hij tot de konklusie dat hij zich altijd veel te veel gericht had op de kunstkritici: "Waarom überhaupt nog een aanspraak maken op kunst? Waarom moet je bestaan voor de kunstkritikus? Waarom is dat belangrijk? Pas op het moment dat ik het niet meer belangrijk vond wat de kunstkritici zeiden was ik vrij".

Vervolgens kwam hij tot het formuleren van een soort doelstelling: hij wil een beeldende oplossing vinden voor zaken waarin de politiek een hoofdrol speelt. De inhoud, de slogan of het beeld moet direkt zijn en aanspreken. De mensen die zijn posters op een reclamezuil zien moeten zich niet afvragen of dit nu wel kunst is of niet, maar ze moeten zich bezighouden met de inhoud.

Het is echter wel zo, dat het geen zin heeft een goede leus zo 'onesthetisch' te brengen dat hij niet aanslaat. Esthetiek is voor Staeck iets dat elk beeldend kunstwerk in zich heeft. Dat kan zowel positief als negatief zijn. Het vinden van een juiste vorm, passend bij een bepaalde politieke stelling of afkeuring staat centraal. Dat Staeck beschouwd wordt als kunstenaar is van groot belang voor de waardering van zijn werk, of deze nou positief of negatief is. In ieder geval is zijn status bepalend voor de aandacht die media en politici aan zijn grafiek schenken.

Zelf beschouwd Staeck zich ook als kunstenaar, maar dan wel als kunstenaar met een afwijkende mening over het begrip kunst: "De kunst kan vaak een grote emancipatorische, een sociale taak hebben.

Kunst, zoals ik het zie, is communicatie, is vrijheid" en "Ik heb alleen wat tegen het type kunstenaar dat zich elitair opstelt".

Het bovenstaande betekent niet dat Staeck zich bezig houdt met het fabriceren van eenvoudige voorstellingen. Hij besteedt veel tijd aan zijn werk en moet weinig hebben van een 'proletenkultus', de verheerlijking van lelijke eenvoud en onafgemaakte kunstwerken die, omdat ze afkomstig zijn uit de arbeidersklasse, direkt een grote revolutionaire waarde zouden hebben.

Er zijn natuurlijk ook bepaalde negatieve gevolgen verbonden aan Staecks manier van werken: hij wordt vaak afgeschilderd als een begrip, als iemand die gespecialiseerd is in één aspekt van de beeldende kunst, waaromheen dan ook weer allerlei tentoonstellingen worden georganiseerd, waar zijn werk besproken wordt door kunstcritici en door mensen tegen wier praktijken zijn kunst juist is gericht.

Staeck blijft echter op zijn hoede voor inkorporatie in het systeem dat hij bestrijdt. Hij probeert het cultuur- en consumptiedrijf altijd voor te blijven. Zolang hem dat lukt blijft zijn werk de kracht behouden die het tot nog toe heeft gehad.

Staecks ideeën over kunst en politiek maken duidelijk waarom hij zijn affiches niet ophangt in wat voor galerie dan ook, maar hij ze laat aanbrengen op reclamezuilen. Iedereen is immers vertrouwd met dit beeld, het wordt door iedereen gelezen. Staeck voegt hier nog aan toe, dat reclamezuilen niet verhandeld worden.

Daarnaast is er nog een belangrijk kenmerk van de affiche-akties: gewoonlijk gaat het er bij reclame om, om degene die het produkt maakt of de verkoper ervan in het geheugen van de voorbijganger te prenten. Staeck doet echter het tegengestelde, zodat de toeschouwer zich zal moeten afvragen wie dit affiche heeft gemaakt en waarom. Op die manier heeft het aanplakken van de boodschap "Würden Sie dieser Frau ein Zimmer vermieten?" geen enkele zin, maar juist daarom gaan de mensen zich afvragen wat het te betekenen heeft. Verder zorgt de grote oplage ervoor dat het affiche bekend wordt bij een groot aantal mensen.

## De fotomontage en John Heartfield.

De fotomontages van John Heartfield zijn van grote invloed geweest op het werk van Staeck.

De aanzet tot het maken van fotomontages is gegeven door de Berlijnse Dada-groep. In 1918 verscheen het eerste Berlijnse Dadamaniest, waarin Huelsenbeck oproept tot kunst "die in zijn gewetensvolle inhoud de duizendvoe-

tige problemen van de dag representeert".

Er waren voor de Berlijnse Dadaïsten twee belangrijke redenen om over te gaan tot het maken van fotomontages en fotokollages. Ten eerste was er de grote bewijskracht van de foto die hen erin deed snijden en veranderen, waarna de voorstelling werd voorzien van een spottend of ironisch onderschrift en zo tot collage werd. Ten tweede werd de fotomontage gezien als middel om onder het eksklusieve karakter van het schilderen met verf uit te komen. Dada had immers verklaard dat kunst niet meer bestond.

De uitvinding werd door verschillende dadaïsten opgeëisd, onder andere door Georg Grosz en John Heartfield. Het is echter beter om te spreken van fotokollages in deze tijd. Er werd gewerkt met overbelichting en andere fototechnische zaken. Door het werk van John Heartfield en El Lissitzky kregen deze fotokollages grote bekendheid.

Het is dan Heartfield die zich bezig gaat houden met het vervaardigen van fotomontages, die in zoverre verschillen van de fotokollage dat ze tot doel hebben om als dokument, als bewijsstuk te dienen. Door middel van het heel precies retoucheren en het precies ineenvoegen van verschillende stukken foto ontstaat er een nieuwe afbeelding, waarvan een foto gemaakt wordt, zodat het collage-achtige karakter verdwijnt. De aldus ontstane voorstelling wordt voorzien van een kernachtig onderschrift en krijgt een bijna dokumentair karakter. De bewijskracht van de foto is dus weer aanwezig.

Naast de bovenstaande methode die positief-montage wordt genoemd en het meest wordt gebruikt, bestaat er nog een tweede methode die negatief-montage, waarbij de fotomonteur met negatieven werkt. Het gedeelte dat niet afgedrukt dient te worden wordt afgedekt tijdens de belichting. Soms wordt er bij de negatief-montage ook gewerkt met het verschil in belichting van de verschillende elementen.

John Heartfield heette eigenlijk Helmut Herzfelde, maar veranderde in 1916 zijn naam in John Heartfield als protest tegen de toenmalige anti-Engeland hetze in Duitsland. Hij was nauw betrokken bij de Berlijnse Dada-beweging en werkte veel samen met Georg Grosz, met wie hij fotokollages maakte. In 1920 liet Heartfield zich met Grosz fotograferen: zij houden een bord vast met de tekst "De kunst is dood! Leve de machinekunst van Tatlin". Ontbrak het de Dada-beweging aan politieke theorie, bij John Heartfield is het tegengestelde daarvan te zien.

Politiek liet hij zich inspireren door de radencommunistische Spartakistenbond van Karl Liebknecht en Rosa Luxemburg met sterke anti-militaristische en anti-autoritaire tendenzen. Ook het

uitbreken van de Russische Oktoberrevolutie was van invloed op zijn denkbeelden. Hij begon zijn kunst meer en meer in dienst te stellen van de revolutionaire beweging.

Zo maakte hij boekomslagen voor de progressieve uitgeverij Malik Verlag en werkte samen met mensen als Walter Benjamin en Kurt Tucholsky. Voor Tucholsky's satire op het Duitse leven "Deutschland, Deutschland über alles" verzorgde Heartfield het fotografische gedeelte (1929). Na de machtsovername door Hitler in 1933 vluchtte Heartfield naar Praag, waar hij de fotomontages maakte die nu het bekendste onderdeel van zijn werk vormen: "Millionen stehen hinter mir", "Krieg und Leichen - noch immer die Hoffnung der Reichen", enz.

Dzez montages zijn hoofdzakelijk gemaakt voor het grootste anti-fascistische blad van het toenmalige Duitsland, de "Arbeiter Illustrierte-Zeitung" (AIZ). De ontwikkeling en ingebruikname van de koperdiepdrukkers gaf de mogelijkheid tot het massaal reproduceren van Heartfields montages.

Doordat hij op uiterst subtiële wijze de verbanden tussen economie, bourgeoisie en fascisme in zijn montages weergaf, werd de fotomontage een belangrijk propagandamiddel.

En dat is nu juist wat Heartfield wilde: "Benut de foto als wapen", een uitspraak uit 1926 geeft de essentie van Heartfields ideeën over kunst en politiek weer. (10)

Heartfields uitgangspunt was dat de "eenvoudige, fotografische weergave van een zichtbare realiteit niets over de maatschappelijke realiteit zegt" en, in 1961, "de montages zijn niet gemaakt om op een tentoonstelling te hangen. Hun zin is om op de massa in te werken", (11) Deze twee uitgangspunten, gecombineerd met de mogelijkheid tot massale reproductie maakten het werk van Heartfield tot een belangrijk onderdeel van het massa medium AIZ. Op die manier verbond Heartfield de essentie van zijn politieke overtuiging met de essentie van de nieuwe kunst: direkt, schokkend. Kunst voor iedereen, met een duidelijk inhoud, want "de democratie bepaalt niet alleen de atmosfeer, maar ook de inhoud van het drama".

Heartfield vond dat het goede resultaat van een fotomontage uiteindelijk afhangt van de verhouding tussen montage en onderschrift en van de nauwkeurigheid van de montage, zodat hij altijd nauwgezet werkte om een zo geloofwaardig mogelijk resultaat te krijgen.

Met het uitbreken van de tweede wereldoorlog nam de populariteit van de fotomontage af, om pas in de jaren zestig weer terug te keren.

-wordt vervolgd-

# ONKRUIT VERGAAT NIET !

## DEMOKRATISERING

Het protest tegen de maatschappelijke orde heeft de laatste 20 jaar een enorme bloei doorgemaakt. Op elk denkbaar gebied is wel een actiegroep bezig. En allen hebben ze gemeen, dat ze verandering willen. Verandering van mentaliteit, machtsstructuren en wetten. Zelfs betrekkelijk geweldloze acties werden in het begin van de jaren '60 door de machthebbers als 'zeer bedreigend voor de grondslagen van de geordende samenleving' beschouwd. Wat is er veranderd? En wat gaat er veranderen? Hieronder een schets van de ontwikkelingen bij de beweging en de overheid de laatste decennia.

## DE ONKRUITZAAIERS

Vanzelfsprekend was het, dat hier een reactie op kwam. Een groot wantrouwen t.o.v. de nep-democratie beheerst dan ook grote groepen van de bevolking. Een nieuwe wind ging waaien. De acties werden direkter en geweld werd niet langer meer als onakseptabel beschouwd. Was immers niet overduidelijk gebleken, dat de meeste acties behalve gekneusde en bebloede mensen weinig ander resultaat opleverden?

Uit een enquête onder kamerleden in 1980 blijkt b.v. dat meer dan de helft van hen zich niet laat beïnvloeden door acties, demonstraties en handtekeningenkollekties. Ja, dat soort dingen werd door hen zelfs als geheel ineffektief van de hand gedaan!

Wie niet horen wil, moet maar voelen! En als we het niet krijgen, gaan we het maar zelf halen! Dat was en is de aanpak van nu. We eisen onze rechten op, voelen ons verdrukt en bijten hard van ons af. En als het moet zullen we zelfs aanvallen.

Politieke haalbaarheid is veelal een weggehoond onderwerp in discussies; geen concessies maar onze rechten willen we, ons recht om ons leven en onze omgeving zelf in te richten naar eigen goeddunken. Vaak wordt daarbij echter uit het oog verloren, dat die rechten zo'n beetje de ontmanteling van de hele westerse, kapitalistische maatschappij zouden betekenen; en dat dat precies het tegendeel is van wat de machtigen willen; en dat het dus nog wel heel lang vechten betekent in een gevecht, waar wij slechts een heel klein onderdeel van uitmaken.

Autonomie en kleinschaligheid zijn de toverwoorden van de radikalere beweging. Men probeert zich te organiseren zonder hiërarchie. Macht en hiërarchie zijn vieze woorden. Men probeert beslissingen te nemen niet volgens het de-helft-plus-één principe, maar dmv. consensus; iedereen wil het. Of er is autonomie (als de consensus niet lukt): iedereen doet wat-ie zelf wil.

Een ander belangrijk kenmerk van de beweging van de jaren '80 - en in het bijzonder van de kraakbeweging - is de neiging tot dissociatie: het streven naar een eigen plek, die je zó kan inrichten en waar je met gelijkgezinden zó kan leven, als je zelf maar wilt. De Blauwe Aanslag is daar een goed voorbeeld van. Woonruimten werkplaatsen, restaurant, een hele oase in de oprukkende stad; waar je weken lang niet



naar buiten zou hoeven gaan en toch volop met allerlei mensen en dingen op eigen wijze bezig zou kunnen zijn. Wat ruimer gezien is dit echter een kenmerk voor de hele buitenparlementaire beweging; men wil zoveel mogelijk afstand houden van de opgedrongen leefwijze en de maatschappij. Hier kan volgens mij het gevaar in schuilen dat men zich afsluit van grote groepen van de bevolking, en dat zou voor beiden negatief zijn. Een laatste kenmerk van de beweging is het opgekomen besef, dat de strijd van allerlei groepen, van het dierenbevrijdingsfront tot de vredesbeweging, van de derde-wereld-groepen tot de kraakbeweging, een strijd tegen hetzelfde gedrocht is; en dat we dus eigenlijk de zelfde strijd voeren. Zo ken ik veel mensen die op veel meer gebieden actief zijn geworden nadat ze lange tijd uitsluitend met een enkele zaak bezig waren.

#### DE ONKRUITBESTRIJDERS

De verharding bij de overheid past in het breder kader van afbrokkeling van de verzorgingstaat, van bezuinigingen en no-nonsense-beleiden van het rival van het bedrijfsleven en werkloosheid. Daar ga ik hier echter niet op in. Het zal wel duidelijk zijn, dat de overheid op de boven beschreven ontwikkelingen aan het actief front besluiteloos zit te wachten. Want intussen werd de politieorganen versterkt, nieuwe gevangenissen gebouwd, de ME aanzienlijk uitgebreid, arrestatie-teams in het leven geroepen. Met andere woorden: de overheid kan effectiever gaan optreden. Amsterdamse toestanden als bij de kroning wil men koste wat het kost vermijden. Laatste bolwerken van het verzet, zoals bv. de staatsliedenbuurt, zal men als de tijd en de publieke opinie door middel van de olympische spelen er rijp voor is gemaakt desnoods met grof geweld slechten. Tegelijkertijd valt er een soortgelijke ontwikkeling bij de rechterlijke macht waar te nemen. De anti-kraak-wet is daar een voorbeeld van. Maar ook de toepassing van snelrecht en de ruime wetsinterpretaties in het v-ordeel van de huiseigenaren zijn duidelijke voorbeelden. Zo werd er bij het 'Brill'-pand in Leiden zelfs al gevonnis, dat het pand ontruimd dient te worden, aangezien de eigenaar belemmerd zou zijn in de verkoop van het pand. En zo wordt het kraken beetje bij beetje onmogelijk gemaakt. En op de valreep lees ik net in de krant het jongste voorstel van de regering, dat de rechter zijn vonnissen niet eens meer hoeft te motiveren!! Politie- en andere inlichtingendiensten, soms geholpen door politiek en pers, proberen greep op de beweging te krijgen. Hiervoor is allereerst kennis nodig. Uit de buit van het 'bezoek' bij het observatieteam v.d.rijks politie in Amsterdam blijkt weer eens duidelijk wat voor methodes daar gebruikt worden: afluisteren van telefoons,

schaduw, hengel in je brievenbus enz. Ook wordt er veelvuldig geprobeerd om infiltranten te werven, die akties en mensen zouden moeten verlinken. Als de benaderde persoon daar niet intrapt, hoopt men op het bij-effekt, namelijk dat de aangepeilde groep paranoia wordt en zich voor nieuwkomers afsluit.. Dit onder het motto: eerst de kraak dicht en dan dweilen. Tevens probeert men - zonder veel resultaat overigens - verdeeldheid te zaaien tussen gematigden en radicalen. Zo zijn een aantal dubieuze bommeldingen te verklaren. En de insinuaties van o.a. Korthals-Altes over banden tussen radicalen in nederland en de CCC in België. Voor de toekomst ligt er nog een machtig wapen voor de overheid in het verschiet: de informatika-revolutie maakt een toenemende controle en dus beheersbaarheid van lastige elementen mogelijk. Het nieuwe identiteitsbewijs past in dit kader.

Stukje bij beetje zie je de erosie van de zgn. verzorgings- en welvaartsstaat voortgaan. Op weg naar de post-industriële high-tech staat! roepen de fabrikanten. Wij willen werken! roepen de werklozen. En tegelijkertijd zie je de onmacht van het parlement, het gesjoemel en gerotzooi, af en toe gesmeerd door de regering met wat zand...

ging optreedt. Velen voelen zich hierdoor teleurgesteld. In een stuk van Shark bijv. moeten de zgn. vredesbidders en geitewollensokken het zwaar ontgelden. Aan de buitenstaander dringt zich al gauw de vergelijking op met een stel fundamentalistische gereformeerden in de kerk. Het is jammer dat sommigen de werkelijke tegenstellingen uit het oog verliezen en zich met hun kritiek richten op groepen

die hetzelfde doel, maar een ander middel voorstaan. -Het krisidenken is terecht omdat: ons weer hetzelfde toneelstuk als in de jaren '60 wordt opgedrongen:

Weg met de dekadente kapitalistische welvaartsstaat! roepen de 'staatsgevaarlijke' kraker\*s. Wij willen dwars mogen liggen! roepen de niet meer zo in het systeem vertrouwende vredesduiven. Burgerlijke ongehoorzaamheid! riep enge proffen zoals Schuyt. Het lijkt wel een virus! krijst rechts Nederland. We moeten een standpunt bepalen! logen de politieke partijen. En de machthebbers? Zij zien het wel. Aan dwarsliggers hebben ze niets. Met al die werkloosheid waren ze best bereid wat wijn bij het water te doen. Automatisering, no-nonsense en individualisering werden de toverwoorden die de toenemende onrust beheersbaar zouden moeten maken.

#### BURGERLIJKE ONGEHOORZAAMHEID

En nu. Een breedgeoriënteerde verzetsbeweging is ontsproten en volwassen geworden. En toch bloeit het crisis denken in de radicale beweging welig. -Dat is onterecht omdat: 'Een grote ontevredenheid en onrust ten lande heerst.' Een enorm brede vredesbeweging is ontstaan, een groep als Greenpeace die veel gemeen heeft met de radicale beweging, heeft een enorm succes (tot Veronica toe!); het ware gezicht van de staat is door inbraken voor groot publiek steeds meer bekend geworden en de overheid is daardoor al vaker in het nauw gedreven; steeds meer mensen gaan tegengas geven..... Bovendien dringen allerlei ideeën vanuit de beweging door tot grote groepen mensen. De vrouwen- en vredesbeweging zijn hier een voorbeeld van. Weliswaar zie je, dat bij een verbreding er ook een mati-

Het verzet in de 60er jaren werd neutraliseerd door 'de democratisering'. De vraag is nu hoe zal de staat in de 80er jaren dit 'probleem' proberen op te lossen? Zoals de verzorgingstaat met haar welvaart de democratisering mogelijk maakte, ziet het er nu naar uit, dat de informatikarevolutie een vergroting van de controle te weeg gaat brengen. Waren tot voor kort de inspraakorganen de klep op de fluitketel, zo ziet het er nu naar uit, dat de zogenaamde burgerlijke ongehoorzaamheid de uitlaatklep gaat worden om de gemoederen wat af te koelen: de ongevaarlijke variant van direkte aktie, waarbij men zich niet verzet tegen arrestatie en zelfs meewerkt aan een veroordeling.

## Dienstweigeraar opgepakt

Bij een grenskontrolle bij Emmerik is 28 december Ron Bruinvis gearresteerd en direkt daarop overgebracht naar de militaire gevangenis in Nieuwersluis.

Ron werd sinds '82 gezocht wegens het 'niet verschijnen bij eerste oefening'. Twee dagen later, na een gesprek met een advocaat en een beroep op de wet gewetensbezwaarden, werd hij vrijgelaten. Hij had in '79 al een beroep op die wet gedaan, was toen naar Duitsland verhuisd (niet om onder de dienst uit te komen), en in '82 stoppte de ambtelijke molen met draaien en kwam hij op de opsporingslijst te staan. Het werd voor Ron dus riskant om de grens naar Nederland te passeren. De terugreis was nooit een probleem, omdat dan alleen de Duitse wouten kontroleerden.

Toch werd Ron uiteindelijk op weg naar Duitsland opgepakt. De Bundesgrenzschutz gaf z'n naam door aan de maris en leverde hem uit. Hij kreeg eenzame opsluiting in Nieuwersluis.

Totaalweigeren wil Ron niet, 'omdat ik in een andere hoek bezig wil zijn dan 'gedwongen vrijwillig' de bajes in te gaan'.

### Moraal van het verhaal:

Het was een zeer direkte ervaring om te merken hoe de grensoverschrijdende samenwerking tussen de verschillende repressieapparaten funktioneert. Het Europees Rechtsgebied moet hun de vrijheid tot handelen bieden om revolutionaire ontwikkelingen in de westelijke industriestaten in de kiem te smoren. Houdt hier rekening mee!

Iets anders is de ervaring van een onverwachte arrestatie. Als dit voorbereid wordt, kan de gearresteerde sneller en efficiënter z'n spullen in de cel krijgen, en kunnen de meren buiten hun handen vrijmaken voor ander werk, zoals publiciteit.

Arrondissementsrechtbank te 's Gravenhage  
PRESIDENT

Persbericht van 21 januari 1986

Uitspraak in kort geding nr. 86/44 van Amok en 68 anderen tegen de Staat

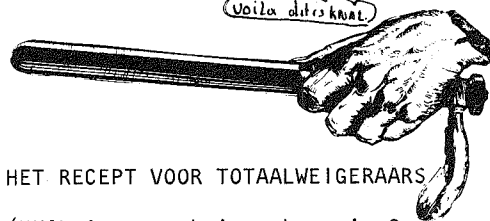
Onderwerp: Bij een huiszoeking in het kantoor van AMOK zijn 33 dozen met papieren in beslag genomen. Dat was een maatregel van de politie. De politie trad op na een tip van de B.V.D. Bij de inbeslaggenomen papieren bevonden zich documenten afkomstig van diefstallen in Noordwijk en Katwijk. Er zijn ook stukken bij die volgens de Staat staatsgeheimen (Staatsgeheimen?-tiepster) bevatten.

Eis: De eisers willen die stukken terug hebben. Verder mag - vinden ze - de B.V.D. geen gegevens uit die stukken toegespeeld krijgen.

Beslissing: Eisers verliezen het proces; de eisen worden afgewezen.

Motivering: Wat de teruggave betreft, zijn de eisers aan het verkeerde adres. Ze moeten zich wenden tot de strafrechter. Overigens is de vordering ongegrond, want van enig onrechtmatig gedrag van de politie is niet gebleken.

Voila dit is KNAL



## HET RECEPT VOOR TOTAALWEIGERAARS

(KNAL is een actieve kern in Gent die zich waarschijnlijk heeft gevormd omdat de laatste jaren het totaalweigeren zich voornamelijk daar heeft voorgedaan. We houden ons vooral bezig met processen van totaalweigerers - o.a. koen huysmans -, het voeren van solidariteitsaxies t.o.v. anti-militaristische militanten, die de gevolgen van het militaristische systeem aan den lijve ondervinden, organiseren van info-dagen of avonden door film, debat, spreekbeurten enz..., het kontakten leggen met andere groepen in binnen- en buitenland om zo onze eigen ideeën te ontwikkelen en te verspreiden.)

- helpen bij mobilisatie-kampanjes voor processen van totaalweigerers: verspreiden van affiches, pamfletten,...
- helpen bij het verspreiden van informatie: voeren van autonome axies en demonstraties.
- we zijn bezig met het organiseren van een totaalweigerdag en komen daarbij nog menskracht te kort voor de praktische kant van de zaak: verspreiden van affiches, pamfletten,...
- je kan altijd plaatselijk debatten films, benefieten, ... organiseren. Als je daarvoor info tekort komt, kontrakteer: KNAL, kazemattenstr.40, 9000 GENT

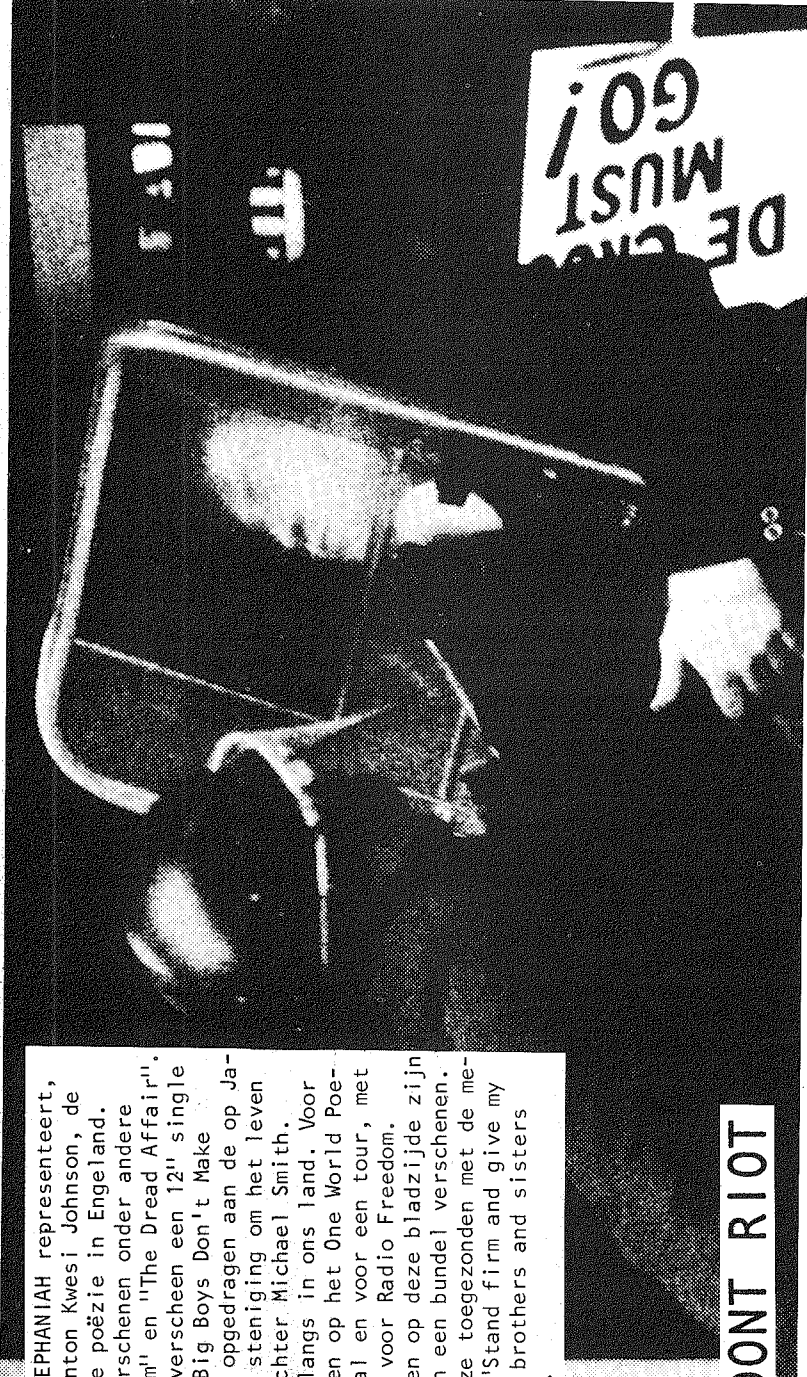
anti-militaristische varia

2 januari 1986, lijst van vastzittende totaalweigerers

René Roessink	p/a Jeugdgevangenis Nieuw Vosseveld Lunettenlaan 501 5620 AB Vught (8 februari)	Johannes Kossen	p/a HvB 't Veer Wenckenbachweg 48 Amsterdam (?)
Eric Vrolijk	p/a HvB stevinstraat 405 Den Haag (half februari)	Remco de Graaf	p/a HvB Brink 9 Assen (eind augustus)
Alan Varkevisser	p/a HvB De Schouw Wenckenbachweg 48 Amsterdam (?)		

Tussen haakjes de vermoedelijke datum van vrijlating.

BENJAMIN ZEPHANIAH representeert, evenals Linton Kwesi Johnson, de Jamaicaanse poëzie in Engeland. Van hem verschenen onder andere 'Pen Rhythm' en 'The Dread Affair'. Daarnaast verscheen een 12" single getiteld 'Big Boys Don't Make Girls Cry' opgedragen aan de op Jamaica door stening om het leven gekomen dichter Michael Smith. Hij was onlangs in ons land. Voor een optreden op het One World Poetry festival en voor een tour, met wat bands, voor Radio Freedom. De gedichten op deze bladzijde zijn nog niet in een bundel verschenen. Hij heeft ze toegezonden met de mededeling: "Stand firm and give my love to my brothers and sisters out there".

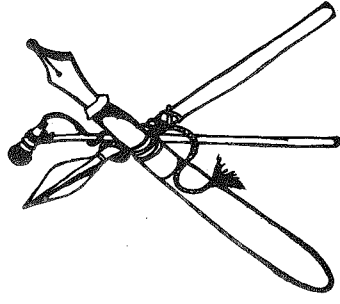


## YOU DONT RIOT

You don't riot if you have a nice job  
and a home to come home to at night  
You don't riot if you have a nice job  
and a home to come home to at night  
You don't riot if you are well fed  
and unemployment does not pressure your head  
You don't riot if you live in the city  
but you have a country cottage  
where the view is pretty  
You don't riot if you cab have a holiday  
you can afford and you have plenty to save  
You don't riot cause life is swell  
with the media on your side as well  
You don't riot if you can savely walk  
the streets in peace  
You don't riot if you have video games  
to let your anger release  
You don't riot if what car to drive is  
the only problem you've got  
You don't riot if you have your share  
and by chance you have a lot  
You say there's no such thing as a riot  
you say it's purely crime  
You say "You're a moaning minnie  
don't riot, stay quiet  
'cause our country's doing fine!"

The country's doing fine  
Yes, our country's doing fine  
we have a great army  
to protect you and me  
yes, the country's doing fine  
It's no U-turn time  
It's no U-turn time  
Inflation rules  
No milk for schools  
but the country's doing fine  
Why do you riot  
When you get dole money  
Although it's slightly taxed  
Why, do you riot  
We do not riot  
We're British, we're not black  
You don't get riots on Hampstead Heath  
Or even in Handsworth Wood  
So we don't riot  
No we don't riot  
We're very very good

You don't riot if you have a nice job  
and a home to come home to at night  
You don't riot if you have a nice job  
and a home to come home to at night  
You don't riot with a big bank account  
With American Express you can always pay out  
You don't riot  
You choose a better choice  
like rolling around in a big Rolls Royce  
You don't riot  
riots happen too late  
and that's South Africa Britain is great  
You don't riot  
that sounds like hatred  
and my people never get frustrated



The Benjamin  
Zephaniah Band

## RIOT IN PROGRESS

Dem tell yu dat de reason is a lack of housing  
Saying de authorities a do dem best  
And all we see is unemployment rising  
And a state of wickedness  
Youths standing on the corner all day  
Cannot find a job  
Then de policeman run go tell de judge say  
De youths dem attempting to rob  
It's an evil circle of pure damnation  
If yu poor yu must stay poor  
As dem tighten up de laws on immigration  
We can't tell yu whats in store  
Tear gas choking de young voice speaking  
Democracy starts sleep  
And the share index don't have no meaning when yu  
can't find food to eat  
Riot in progress, riot in progress  
Because of political mess  
Yu have no choice everybody will fight  
If de system will not rest  
Riot in progress, riot in progress  
And now you must believe  
When it gets too tight everybody will fight  
For a little more room to breathe

Police wages keep improving  
De royalty gets rich  
When our children get breast feeding ina some  
House like ditch  
Job creation schemes and such like  
Never did prove a thing  
De youth dem really need a bite  
So dem got rioting  
Unemployed workers, working workers  
Dont want no slave labour  
Dem would rather come on de streets and defend  
With a brick and razor  
Babylon get a cut in the jugular vein  
Dem still have more to get  
How long can de system hold the strain  
Revolution dont come yet  
Riot in progress, riot in progress  
And now yu must believe  
When it get tight everybody will fight  
For a little more room to breathe  
Riot in progress, riot in progress  
And we must overcome  
Many people will dead as word start spread  
Saying, legalize freedom  
Let me tell yu there's a riot in progress  
Look at dat there's a riot in progress  
Go check it out

# AGENDA

## DEEN HAAG

### MUZIEK IN HET PAARD

VR 7 ALTERNATIVE TV + NAA A DATINKSA  
 ZA 8 THE TREAT + RED SHOES  
 WO 12 GRIS & COSEY  
 ZA 15 EER A MOUSE + SOUNDSYSTEM  
 WO 19 LA MUERTE  
 VR 21 RED PALULU  
 ZO 23 THE BANGLES  
 WO 26 THE SWANS  
 VR 28 JOHN COOPER CLARKE  
 ZA 1 DOCTOR & THE MEDICS

### THEATER

PAARD  
 DO 13 ERNA SASSEN EN PIETER + DE BENDE  
 DO 20 LES FUNAMBULES  
 DO 24 TALKSHOW

### KORSO

VR 7 ZA 8 STICHTING THEATERPOERING  
 WO 12 WERKLOZENTHEATER A DAM  
 VR 14 STUFFED PUPPET THEATRE  
 ZO 16 OPEN KINDER PODIUM  
 ZA 22 OPEN PODIUM  
 WO 26 WERKLOZENTHEATER TRAVAAL

FILM PAARD  
 DO 6 DESPERATELY SEEKING SUSAN  
 VR 7 ZIGGY STAR DUST  
 ZA 8 THE HUNGER  
 VR 14 VIDEO THE GENERAL

## DELFT

### MUZIEK IN DE ELAND

ZA 15 L'ATTENTAT + IVY GREEN  
 ZA 22 RED PALULU  
 VR 28 BLACK SLATE  
 ZO 23 LEGENDARY PINKDOTS  
 THEATER ELAND  
 ZA 8 THYS ROVERS  
 FILM ELAND  
 VR 7 THE MAN WHO KNEW TOO MUCH  
 VR 21 REAR WINDOWS ALLEBY HITCHCOCK

### FILMHUIS

VR 7 TM WO 12 RONJA DE ROVERS DOCHTER 20.00 VA ZO 9 OOK 14.00  
 VR 7 TM WO 12 UNDER THE VOLCANO 22.00  
 DO 13 ALEXANDER NEWSKI (EXPERIMENT) 20.00  
 VR 14 TM WO 14 SUCCES IS THE BEST REVENGE 20.00  
 VR 14 TM WO 14 BODY DOUBLE 22.00  
 DO 20 BILDNIS EINE TRINKERIN 20.00  
 VR 21 TM WO 26 ALS IN DE NACHT / DE L'AUBE A LA NUIT 20.00  
 VR 21 TM WO 26 LA FEMME D'HOTEL 22.00

## LEIDEN

### MUZIEK LVC

VR 7 MANY MORE  
 ZA 8 ALTERNATIVE TV SOWIESO EN IF  
 VR 14 PRINS WILLEM ALEXANDER BAND

### FILM LVC

DO 6 DIE PRITTE GENERATION 20.00 + 22.15  
 OOK OP VR 7 ZA 8 ZO 9  
 WO 12 DIE BITTERREIN TRAINEN DER PETRA VON KANT 20-22.15  
 DO 13 LILLI MARLEVE 20 22.15  
 OOK OP VR 14 ZA 15 ZO 16



## KIJKHUIS

DO 6 DE DROOM 20-22.15  
 OOK OP VR 7 ZA 8 ZO 9  
 MA 10 LOLITA 19.30 + 22.15  
 DI 11 OBLICMOV 19.30 + 22.15  
 WO 12 DIE ZAUBERFLOTE 19.30 + 22.15  
 DO 13 TASIO VAN MONTXO 20 + 22.15  
 OOK OP VR 14 ZA 15 ZO 16  
 MA 17 MAN OF FLOWERS  
 FILMPIE V/D MAAND

## DEMOOS & TENTO

DO 6: DEMO KOMMITEE ONAFHANKELIJK

ONDERZOEK  
 2 UUR HOOFDBURD AMSTADAM

VR 7: TEGENGAS IN KARGADOOR, UTRECHT  
 2 UUR

DO 20 - ZA 22: FOTOTENTO 'DAN HAD JE  
 NAAR NIET... VAN O O  
 TEGEN SEKSUEEL GEWELD  
 LEIDEN, DE WAAG